NUMMER 12 DONDERDAG 22 MAART 1928 28STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

INHOUD: Aan onze leden en begunstigers. — Ind. Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.) 11 Juni – 28 Juli 1928. — Papa Johan van der Steur en zijn werk te Magelang. — Prijsvraag van het Java-Instituut. Wellevendheidsvormen. — Van Week tot Week. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: Uit de Europ. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdeelingen: I. 's-Gravenhage, II. Nijmegen, III. Utrecht. — Mededeelingen: I. Van het Hoofdbestuur, II. Van het Dag. Bestuur, III. Van het Informatie-Bureau. — Mutatiestaat van 14 tot 21 Maart.

Aan onze leden en begunstigers.

Zooals aan onze leden in het vorig K. W. bekend gemaakt is, wordt de zetel van het Hoofdbestuur, na vele jaren gevestigd te zijn in de Heulstraat te 's-Gravenhage, *verplaatst* naar het *Korte Voorhout 6*, boven het bankiershuis Menno & Co. Vele leden onzer Vereeniging, vooral die hier in Den Haag, kennen het bovenhuis in de Heulstraat, dat thans niet meer voldoet aan de eischen, welke de uitbreiding der Vereeniging stelt.

Om slechts één ding te noemen beantwoordde de leeszaal, al sinds tijden, niet meer aan matige verwachtingen. Een meer ruimte biedende, meer behaaglijke gelegenheid om kennis te nemen van den rijken voorraad lectuur op Indisch gebied, wordt den leden thans in het nieuwe perceel aangeboden.

Het behoeft geen betoog, dat deze verplaatsing groote geldelijke offers vergt voor stoffeering en meubileering der nieuwe lokalen, zoodat de geldmiddelen der Vereeniging, welke volgens de richting, die het Bestuur zich getrokken heeft, allereerst strekken moeten tot bevordering van doel en streven der Vereeniging, duchtig zullen moeten aangesproken worden voor doeleinden welke, hoe noodig, nuttig en gewenscht ook, toch eerst op de tweede plaats behooren.

Het Bestuur heeft nu de vrijheid gevonden zich tot de leden te richten met *een verzoek om bijstand en medewerking*, ten einde de nieuwe vertrekken in te richten overeenkomstig de positie, welke de Vereeniging thans bekleedt. Hiermede wordt niet zoozeer bedoeld geldelijke bijstand, hoewel die, het spreekt van zelf, gaarne zal worden aanvaard, dan wel de hulp die bestaat in het schenken of in bruikleen *afstaan van voorwerpen voor wandversiering als anderszins*, dienende voor de aankleeding der te betrekken kantoor- en vergaderlokalen.

Het Hoofdbestuur zou het hoogelijk waardeeren, indien het mocht ervaren, dat er onder de leden en begunstigers van „Oost en West" gevonden worden die, sympathiseerende met de grootere en betere wijze van huisvesting, hiervan op bovenaangeduide wijze blijk gaven.

Algem. Secretariaat tot 1 Mei: Heulstraat 17.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

—o—

Het was ongetwijfeld een goede gedachte van het bestuur der Indische tentoonstelling, welke te beginnen met 11 Juni a.s. gedurende zeven weken op het schoone landgoed Zijpendaal te Arnhem zal gehouden worden, om, eer de vele gebouwen vrijwel gereed zijn, de Nederlandsche pers tot een voorloopig bezoek uit te noodigen.

Dat er inderdaad alom in den lande voor deze tentoonstelling groote belangstelling bestaat, bleek wel uit het groot aantal journalisten dat aan de vriendelijke uitnoodiging gevolg had gegeven. Vrijwel de geheele Nederlandsche dagbladpers, de geheele foto-pers en verschillende periodieken, waren vertegenwoordigd. Collega's uit het verre Zuiden en uit de meest noordelijke plaatsen van ons land ontmoetten wij in hotel Oranje Nassau, waar het bestuur de gasten ontving en na de reis verfrisschingen aanbood.

Nadat de voorzitter van het bestuur, de heer mr. Huges, de vertegenwoordigers der bladen had welkom geheeten, er zijn vreugde over uitsprekende dat zoovelen aan de uitnoodiging hadden gevolg gegeven, werd naar het op een kwartier afstand van het station gelegen Zijpendaal gewandeld.

Alvorens de ruim 2 uur durende excursie aan te vangen, deed Mr. Huges aan den ingang der tentoonstelling nog eenige mededeelingen van algemeenen aard. Zoo wees spr. er o.a. op, dat het doel van deze tentoonstelling niet is om winst te maken, maar uitsluitend om het algemeen belang te dienen, om Nederland nader te brengen tot Indië. Met het oog daarop was er naar gestreefd de toegangsprijzen zoo te stellen, dat deze voor niemand een bezwaar behoeven te zijn om de tentoonstelling te bezoeken. De hoogste dagprijs zal zijn ƒ 1 per persoon, voor kinderen ƒ 0.50, terwijl Zondags de toegangsprijs niet hooger zal zijn dan ƒ 0.60. Om het collectieve bezoek te bevorderen, wordt voor dergelijke bezoeken een reductie op de prijzen verleend van 50 pCt. Dat dit laatste wordt gewaardeerd blijkt wel uit het feit, dat nu reeds vaststaat dat verschillende van de allergrootste industrieën van ons land excursies voorbereiden voor hun geheele of althans een groot deel van hun personeel.

Tal van congressen en algemeene vergaderingen zullen tijdens de tentoonstelling te Arnhem gehouden worden

De groote theater-zaal, welke plaats biedt aan 600 à 800 menschen, biedt gelegenheid voor dergelijke vergaderingen, massale reunies enz. In deze zaal zullen ook een groote reeks lezingen meerendeels in populairen vorm, over Indië of Indische aangelegenheden gehouden worden.

Van de plm. 25 vereenigingen, die toezegden hare jaarlijksche vergadering tijdens de I.T.A., te Arnhem te houden, noemen we o.a. Oostkust van Sumatra-Instituut, Alg. R. K. Middenstandvereeniging „de Hanze", Vereen. voor Volkenbond en Vrede, Broederschap van Commissarissen van Politie, Ned. Vereen. van Staatsburgeressen, Onze Vloot, „Arbeid Adelt", Vereen. van Ind. Verlofgangers, Vereen. van Secr. van Kamers van Koophandel, Vereen. de Ned. Dagbladpers, Ned- Zuid-Afrikaansche Vereeniging, Ned. Heidemaatschappij, Kon. Instituut van Ingenieurs, Bond van Ridders der Militaire Willemsorde beneden den rang van officier, de Vereen. Oost en West, de Alg. Vereen. „Het Groene Kruis" enz. De jaarbijeenkomst van het Oostkust-Sumatra-Instituut wordt uitgebouwd tot een algemeene Deli-reunie; plannen voor het houden van een „suikerdag" onder leiding van de B.E.N.I.S.O. zijn vastgesteld; de Vereen. voor Volkenbond en Vrede komt met een 200-tal gedelegeerden uit alle landen der wereld naar Arnhem een excursie maken; het bestuur van den Ned. Lawntennisbond bereidt een serie wedstrijden Nederland-Indië voor.

Met groote waardeering gewaagde mr. Huges nog van den grooten steun, dien het bestuur heeft ondervonden van den architect De Koo, onder wiens leiding de bouw geschiedde. Spr. verklaarde onomwonden dat men er zonder De Koo nooit gekomen zou zijn.

In dit verband moeten ook worden genoemd de heeren Gebr. de Kinkelder, aannemers te Arnhem, die den bouw van deze tentoonstelling op zich namen, zonder dat de noodige fondsen aanwezig waren. Spr. meende, dat dit groote vertrouwen in de onderneming wel met een enkel woord mag worden gememoreerd.

Op het terrein waren eenige banieren aan hooge palen opgehangen, uitgevoerd volgens ontwerp van De Koo, in sprekende kleuren.

Van het station af tot aan het terrein zullen vijftig van deze banieren gemakkelijk den weg naar de tentoonstelling wijzen.

Ons eerste bezoek gold de reeds genoemde

theaterzaal,

ruimte biedende aan plm. 800 bezoekers. In deze zaal zullen behalve de congressen en lezingen, tooneelvoorstellingen, muziekuitvoeringen enz. worden gegeven.

Het bestuur heeft zich de medewerking verzekerd van de Haagsche vereeniging Eurasia, bestaande uit 200 jongelui, die elke week 20 jonge artisten beschikbaar stelt voor Indische tooneelvoorstellingen, muziekuitvoeringen dansavonden, enz. Hierdoor zal het mogelijk zijn, steeds de gamelan-muziek en Indische dansen te doen uitvoeren, zoowel in de zaal als overal op het terrein, en des avonds zal steeds in prauwen op de vijvers gamelan-muziek ten gehoore worden gebracht. Ook de bekende Indische danser mr. Soeripto zal eenige dansavonden geven.

In het gezellig gebouwde restaurant met aardige zitjes zoowel binnen als buiten op de rotonde, waarin te zamen 240 menschen kunnen plaats vinden, zullen uitsluitend Indische spijzen en dranken worden aangeboden.

Dit geheele gebouw, evenals trouwens alle andere gebouwen, is geheel uitgevoerd in gedurfde kleuren, die zich echter schitterend zullen aanpassen aan de schoone natuur van het park.

De oranjerie

van het kasteel wordt uitgebouwd om plaats te bieden aan de West-Indische afdeeling. Hierin zullen o.a. worden ondergebracht een belangrijke collectie van de Hernhutters te Zeist, een even interessante collectie van de Katholieke Missie hier te lande, terwijl uit Suriname nog een belangrijke aanvulling onderweg is. Daarnaast komt er een afdeeling, waarin twee negerinnetjes, die daarvoor met haar materieel uit Suriname overkomen, het stroovlechten en het hoedenmaken zullen demonstreeren. De beide meisjes zullen in het R. K. gesticht Insula Dei huisvesting vinden.

Het koetshuis wordt ingericht voor politiepost-huis, voor de brandweer en ook zal een afdeeling van „Eerste Hulp bij Ongelukken" worden ingericht.

In het oude

kasteel

met zijn vele kamers en zalen, zullen de verzamelingen van het Koloniaal Instituut worden tentoongesteld. De eerste verdieping zal worden ingenomen door de afdeeling Volkenkunde.

De groote suite, welke zich hier bij het binnenkomen aan de linkerhand bevindt, zal worden ingericht voor weefselkamer. Het heeft H. M. de Koningin behaagd, goed te keuren, dat een deel van de mooie waardevolle verzameling Indische weefsels van H. M. tijdelijk hiervoor in bruikleen wordt afgestaan. Deze verzameling zal in de suite worden tentoongesteld.

Na het verlaten van de suite komt de bezoeker in de achterste kamer aan de overzijde van den gang, die is ingericht voor een tentoonstelling van Hindoekunst. De overige vertrekken van dit gedeelte van het kasteel zullen bevatten een uitstalling, betrekking hebbende op de Indonesische Volkskunst, een koperafdeeling, en in de voorste kamer een tooneel- en wajangafdeeling.

De achter-uitgang van het kasteel is door een brug verbonden met den overkant van den vijver, op welks oever drie paviljoens verrijzen. Het kasteel door den achteruitgang verlatende, heeft men dadelijk het gezicht op deze

drie paviljoens van het Oostkust van Sumatra Instituut.

In het midden een paviljoen met verschillende diorama's, betreking hebbende op het landschap en op verschillende cultures ter Sumatra's Oostkust. Ter weerszijden verheffen zich een kolonisatiehuis (koeliewoning van koloniseerende inlandsche werkkrachten) en een Karo-Batakwoning.

Voorbij het einde van den vijver, op den heuvelrug, die beide groote vijvers van het landgoed van elkaar scheidt, zijn twee tentoonstellingspaviljoens opgericht. In het eerste paviljoen zullen worden uitgestald de inzendingen van de R.K. missie, van de Kon. Militaire Academie te Breda en een verzameling weefsels en kunstvoorwerpen van mevr. P. C. Moojen—Engelbregt. In het tweede paviljoen is ruimte beschikbaar gesteld voor de inzendingen van de Nederlandsche zending. Het kleinste deel van dit paviljoen is door een dubbele wand van Djaparasch houtsnijwerk, het kunstige, mooie, 14 meter lange scherm, dat op de tentoonstelling te Semarang in 1914 de algemeene bewondering wekte, van het overige gedeelte gescheiden. In dit grootste deel is ruimte beschikbaar gesteld voor een tentoonstelling van Indische schilderijen, terwijl daar verder nog afdeelingen worden ingericht voor de Middelbare Landbouwschool te Deventer en de Hoogere Landbouwschool te Wageningen; voor „Boeatan", de bekende Indische kunstha[l] te 's-Gravenhage en een afdeeling voor particu[liere] inzendingen.

Op de volgende verdieping van het kasteel door de afdeeling Handelsmuseum van het Ko[lo]niaal Instituut een overzicht gegeven worden het economisch productievermogen van Ned.-In[dië]. Voor zooveel de beschikbare ruimte zulks toe[laat] zal, naast een zoo volledig mogelijke produc[ten-]uitstalling, getracht worden de wijze van voortb[ren]ging te demonstreeren aan de hand van dioram[a's,] plastische voorstellingen en modellen. Diora[ma's] o.a. van een suikerrietveld en van de haven [van] Sabang, plastische voorstellingen o.a. van het tappen van een rubberboom, modellen o.a. van [een] Europeesch woonhuis in de tropen. Wij deden slechts een greep, omdat de tijd nog niet geko[men] is, uitvoerig te beschrijven, wat er te zien zal [zijn]. Ook zal op het gebied van statistieken getr[acht] worden op voor het oog aangename en gemakk[elijk] te begrijpen wijze een en ander te demonstre[eren] van hetgeen Ned.-Indië als productieland ver[mag]. Tenslotte zij nog vermeld, dat het verkeersw[ezen] eveneens interessante zaken zal laten zien, waa[r] o.a. een relief-verkeerskaart van Java in maak is.

Nog zal het kasteel gastvrijheid verleenen een inzending, betrekking hebbend op de tropi[sche] hygiëne.

Omtrent het middelste paviljoen kan nog wo[rden] meegedeeld, dat dit zal worden een volledig [Deli-]paviljoen. Het is zoo gebouwd, dat het geheel [uit] elkaar kan genomen worden, omdat het later worden geplaatst op de tentoonstelling te Parij[s].

De kunstschilder Eland is reeds maanden bezig aan een zestal diorama's, voorstellende [een] tabakplantage, een rubber-onderneming, het [be]kende Tobameer, een ontginning van een bosch, een vezelplantage en een koffie-onde[rne]ming. De schilderijen worden zoodanig gepla[atst], dat zij van uit het midden gezien een volledig [beeld] geven van het leven en werken op Sumatra's [Oost]kust.

Naast 't Deli-paviljoen is een Batak-woning [ge]bouwd en aan de andere zijde als pendant [een] kolonisatiehuis (koelie-woning).

De Deli-planters hebben lang gezocht naar [een] geschikte woning voor hun werkkrachten. [De] koeliewoning is ten slotte het resultaat van [lang] onderzoek. De woning is een geschenk van de [Deli-]planters aan het tentoonstellings-bestuur.

Om deze woning wordt een aanplanting gem[aakt] van Indische gewassen; pisang-boomen, suiker[riet,] bamboe, zooals deze gewassen in Indië langs [de] wegen worden gevonden. Deze aanplanting is [een] geschenk van mevr. v. Vloten op huize „De D[...]" te Doorwerth.

We verzuimden nog te vermelden, dat het [kas]teel des avonds geheel electrisch zal worden [ver]licht.

De motorenfabriek de Vijf te Doetinchem [zorgt] geheel belangeloos voor de electrische kracht, Stork in Hengelo voor een volledige brandblu[sch]installatie.

Het bestuur heeft er naar gestreefd naast [het] doode ook een levend element op de tentoonste[lling] te brengen en het heeft daarom ingericht een

werkpaviljoen.

Het bestuur moest zich houden aan de begro[oting] en daarom was het noodzakelijk eerst de ge[lden] voor dit werkpaviljoen bijeen te brengen. He[t be]stuur is daarin gelukkig geslaagd.

Toen het bedrag bijeen was is het bestuur geslaagd, dank zij de medewerking van den [Gou]verneur van Celebes, die eenige maanden in N[eder]land verbleef, contact te krijgen met een 8 à [...] handwerkslieden in Indië, waardoor het mo[gelijk] werd deze menschen naar Arnhem uit te nood[igen]. Daardoor zal men straks op de tentoonste[lling] werkzaam zien: een zilversmid, een vlechter, [een] batikker, een goudsmid, een kunsthoutbew[erker] enz. Dank zij de medewerking van de Rotter[dam]sche Lloyd en de Maatschappij Nederland ku[nnen] deze handwerkslieden naar Nederland wo[rden] overgebracht. De artikelen, die zij maken, m[ogen] de menschen zelf verkoopen, waardoor zij [wel]licht een aardige spaarpot mee naar Indië ku[nnen] nemen.

Generaal Drijber, de commandant van het [Ko]loniaal Invalidenhuis „Bronbeek", bood hun [huis]vesting aan, zoodat deze menschen onder [land]genooten en Indische militairen in een voor gezellige omgeving huisvesting vinden.

Verder vindt men onder de hooge beuken langs den vijver een openlucht-bioscoop, waar dagelijks onder leiding van de Directie van het Luxor Theater te Arnhem Indische films zullen worden geprojecteerd in de open lucht.

Vooral voor de duizenden scholieren, die de tentoonstelling zullen bezoeken, zal dit een leerzame attractie zijn. Deze films door particulieren afgestaan, zullen een volledig beeld geven van Indië, zooals het leeft en werkt.

In een van de bijgebouwen van het kasteel zal de Ned.-Indische Theeplantersvereeniging een theehuis inrichten, waar de bezoekers aan den vijver een aardig zitje hebben, waar hun bovendien tegen betaling van een entrée van slechts 10 cent, gratis thee wordt aangeboden. Het geheel is bedoeld als een reclame voor de Indische Cultures. De eventueele netto opbrengst komt ten bate van een liefdadige instelling in Indië.

Met behulp van de Indische regeering is het mogelijk geworden een volledige collectie Indische cultuurgewassen naar Nederland over te brengen. Deze gewassen overwinteren in de kassen van Mevr. van Vloten op huize „de Duno" te Doorwerth. De stand dezer gewassen is momenteel schitterend.

Op een nu nog open terrein zal door de kassenbouwersfirma Bodegom te Elst een glazen gebouw worden geplaatst, waarin deze cultures worden ondergebracht.

Daardoor zal men straks kunnen zien de plukrijpe tabak, koffie, thee, kina, cacao, de taprijpe hevea-boomen enz. Daar men vreesde, dat niet alle planten het zouden doen, welke vrees reeds ongegrond is gebleken, is nog een suppletoire inzending onderweg.

Mevr. v. Vloten zal bovendien nog afstaan een inzending Indische cultures, die hier te lande uit zaden zijn gekweekt.

Terloops zij hier vermeld, dat de bekende rozenkweekers gebr. Gratama hebben aangeboden alle gazons te omzoomen met een fraaie collectie rozen en dat de firma Ballego te Leiden eveneens belangeloos heeft toegezegd eenige fraaie aanplantingen van dahlia's, welke men zal kunnen vinden in het binnenterrein van het restaurant, dat wij zoo dadelijk zullen noemen.

Het groote restaurant zal worden geëxploiteerd door de bekende hotel-onderneming Frigge te Wageningen. Dit restaurant biedt plaats aan ruim 500 personen. Ongetwijfeld zal dit het gezellig middelpunt worden van de tentoonstelling. Behalve dat er steeds een goed orkest zal optreden, zullen ook verschillende artisten worden geëngageerd. Bovendien wordt er een groote dansvloer aangelegd, waar danslustigen voldoende kunnen genieten.

Het tentoonstellingsbestuur zal er naar streven het interieur van het restaurant zoo gezellig mogelijk te doen zijn.

Voor smallere beurzen komt er een lunchroom. We verklappen, naar wij meenen, geen geheim, wanneer we vertellen, dat de consumptie zoowel in de lunchroom als in het restaurant uit dezelfde keuken of hetzelfde buffet komen.

Om het restaurant worden de lokaliteiten voor de stands gebouwd. Er is naar gestreefd voor deze stands slechts allereerste zaken te krijgen. Voorzoover we namen mogen noemen, vermelden wij hier als belangrijke inzenders o.a. Motorenfabriek „De Vijf", Doetinchem; Kon. Paketvaartmij.; Ned. Lloyd; Werkspoor; Gebr. Stork; Machinefabriek Rhineveld; Thomassen, de Steeg; Ingenieurs Maatschappij „Eigen Beheer" Java; Bierbrouwerij „De Amstel"; Nation. Levensverz. Bank; Bataafsche Import Mij.; firma Kerner, Den Haag; Hengeer; IJzergieterij Ubbink, Doesburg; Philips, Eindhoven.

Te midden van de stands is een ruimte vrijgehouden voor een inzending, die een unicum is op de wereld, n.l. de Amboineesche zeetuin. Deze verzameling, een zoogenaamd droog aquarium, is gedurende 16 jaren bijeengebracht door een Amboineeschen jongen; ze bevat meer dan 13.000 voortbrengselen van de Molukken-zee. Zij, die deze inzending gezien hebben verklaarden, dat alleen deze verzameling een bezoek aan de tentoonstelling rechtvaardigen. Het geheel zal een ruimte innemen van 25×12×8 Meter. [1])

Vermelden wij ten slotte nog dat op het terrein komt een eigen postkantoor, met speciale telegraaf- en telefoonlijnen. Het kantoor krijgt een eigen poststempel „kantoor Zypendaal", terwijl en dat is voor postzegelverzamelaars interessant, alle Indische postzegels verkrijgbaar worden gesteld.

Op de terreinen zullen speciale fotokaarten van de tentoonstelling worden verkrijgbaar gesteld. Op het postkantoor afgestempeld, zullen deze een interessante herinnering aan de Indische tentoonstelling vormen.

Eenige Geldersche gemeenten zullen tegenover het postkantoor een gezamelijk paviljoen inrichten met de bedoeling, in het bijzonder de aandacht te vestigen op de verschillende Geldersche gemeenten als aangename woonplaats.

De heer Huges deelde ons nog mee, dat minister Koningsberger op 11 Juni des middags 3 uur de tentoonstelling officieel zal openen.

Getracht zal worden, door Hilversum die openingsplegtigheid over geheel Nederland te doen hooren.

Des avonds zal, dank zij de medewerking van Philips, contact worden verkregen met Indië en zal het mogelijk zijn, gouverneur-generaal De Graeff toe te spreken.

Als niet alle voorteekennen bedriegen, is te verwachten, dat deze nationale tentoonstelling gedurende eenige weken zal staan in het teeken der belangstelling van geheel Nederland.

Aan het noenmaal, dat het Bestuur in het hotel Sonsbeek aan de journalisten aanbood, heeft de heer Biemond, van Zutphen, groote waardeering uitgesproken voor het werk van het tentoonstellingsbestuur en in het bijzonder voor mr. Huges, die zoo enorm veel heeft gedaan om deze tentoonstelling tot stand te brengen.

Het bovenstaande werd door ons ontleend aan de „Nwe Rott. Ct."; we hebben aan dit voortreffelijk overzicht slechts toe te voegen, dat aan den rondgang en het noenmaal mede werd deelgenomen door de leden van het Hoofdbestuur van „Oost en West", de heeren F. H. A. van der Brugh en F. H. W. J. R. Logeman, waarbij eerstgenoemde gelegenheid had den heer Huges hulde te brengen voor het door hem en zijne medebestuurders der afd. Arnhem verrichte werk, waarvan de gansche vereeniging vruchten zal plukken.

[1]) Zie nadere bijzonderheden in het *Kol. Weekbl.* No. van 8 Maart j.l.

Papa Johan van der Steur en zijn werk te Magelang.

—o—

Sedert 1892 is Johan van der Steur werkzaam te Magelang. Aanvankelijk richtte hij daar een Militair Tehuis op, dat zich dra in een druk bezoek mocht verheugen, omdat onze „Jannen" daar een gezellig interieur vonden, waardoor zij hun huis minder misten.

In den beginne was dat nu niet bepaald van een leien dakje gegaan. Er werden hem veel moeilijkheden in den weg gelegd. Door velen was de komst van zoo'n „middernachtszendeling" volstrekt niet begeerd en courantenartikelen waarschuwden tegen hem. Maar Van der Steur hield voet bij stuk. Overtuigd goed te handelen, liet hij zich door spot noch miskenning ontmoedigen.

Niettegenstaande de zwarigheden, die hij op z'n pad ontmoette, wist hij de harten der kolonialen te winnen, door hen met welwillendheid tegemoet te komen en door hen, die trachtten hem in 't ootje te nemen, met tact en vriendelijkheid, maar ad rem van antwoord te dienen.

In 1893 kwam voor Van der Steur een nieuw werk, dat met het andere wel in verband stond, maar het door zijn snellen groei niet alleen heeft overvleugeld, doch ook eenigszins naar den achtergrond gedrongen.

Eens kwam eeh koloniaal, een ruwe maar goedhartige Drentsche boer, in beschonken toestand bij hem en zei tegen hem, dat hij een middel gevonden had om te constateeren of Van der Steur's vroomheid oprecht was. Er was n.l. een gegageerd sergeant gestorven, die een vrouw en vier kinderen onverzorgd had achtergelaten. Van der Steur zeide den soldaat, den volgenden dag, als hij weer nuchter zou zijn, terug te komen.

Daags daarop gingen zij samen naar de kampong, waar het gezelschap woonde en nam Van der Steur, tot groote verbazing van den soldaat, het gezin in zijn woning op.

De soldaten hadden er schik in en hielpen met

allerlei: kleeren wasschen en naaien, met de kinderen spelen en zingen.

De oudste der kinderen, een jongen, vroeg al gauw aan zijn pleegvader hoe hij hem moest noemen, Mijnheer, Pa, of Oom en toen hij ten antwoord kreeg, dat hij zelf maar moest kiezen, zeide hij: „Dan maar Pa, want dan heb ik meteen weer een Pa." Van dien dag heette Van der Steur, die door de soldaten gewoonlijk „Janus" werd genoemd, „Papa Johan van der Steur".

Het aantal kinderen wies snel, want „Pa" nam steeds weer nieuwe verweesde, verlaten en verwaarloosde Indo-kindertjes tot zich.

Thans telt het Oranje-Nassau-Gesticht 859 kinderen. Sedert de oprichting werden er in het Stamboek ongeveer 2800 ingeschreven. Pa heeft er dus ongeveer twee duizend aan de Maatschappij afgeleverd en dat wel over het algemeen in goede betrekkingen.

De gestichtskinderen vormen wel een merkwaardig mengelmoes. Pa zegt er zelf van: „We hebben het kind van den fuselier en van den Ritmeester, van den klerk en van den Assistent-Resident, van den goedang-employée en van den Administrateur, kortom, het kind der ellende."

En al die kinderen, die anders misschien zouden opgroeien voor galg en rad, neemt Pa vol liefde tot zich, voedt en kleedt ze en laat hun goed onderwijs geven, zoodat ze vol vertrouwen den struggle for life kunnen aanvangen en zóó brengt hij licht in de duisternis van hun bestaan.

Pa offert zich geheel op bij zijn werk der dienende liefde, evenals zijne echtgenoote, met wie hij in 1907 in het huwelijk trad. En Pa en Moe van der Steur beperken hunne weldaden niet tot hunne pupillen. Ieder, die hulp noodig heeft, kan bij hen komen en zij zenden niemand ongetroost heen.

Was de inrichting van Pa van der Steur aanvankelijk gevestigd in een bamboehuisje, thans beslaat het een groote ruimte en bestaat het uit loodsen van steen met pannen gedekt, terwijl met het oog op de hygiëne in alle slaapzalen plaatijzeren plafonds zijn aangebracht. Behalve de slaapzalen voor de pupillen en een paar vertrekken voor Moe en Pa en het personeel heeft men in het Oranje-Nassau-Gesticht een ziekenzaaltje, smederij, timmerwinkel, groote keuken, autogarage (op zijn zestigsten verjaardag kreeg Pa een vrachtauto cadeau), ververswinkel, kleedermakerij en schoenmakerij. Verder nog de noodige accessoires en bovendien, niet te vergeten, de strafkamers, die nog al eens in gebruik zijn.

De kinderen kosten, met inbegrip van de studiekosten, ongeveer ƒ 200 per kind en per jaar. Totaal per jaar dus ƒ 170.000. Het Indische gouvernement geeft jaarlijks ƒ 52.000 subsidie en dus moet Pa ƒ 118.000 op andere wijze bijeen zien te krijgen. Van zijn bescheiden inkomen als godsdienstleeraar geeft Pa elk jaar ongeveer ƒ 3600 aan het Gesticht.

In Indië helpt men hem royaal, terwijl de steun vanuit Holland, vroeger belangrijk, erg verminderd is, wat is toe te schrijven aan het feit, dat men in Holland slechts weinig van zijn arbeid weet en „Onbekend maakt onbemind".

Pa van der Steur heeft steeds geld noodig om zijn heilzaam werk behoorlijk te kunnen volbrengen en het is daarom dat we andermaal het „Oranje-Nassau-Gesticht te Magelang" onder de welwillende aandacht van de lezeressen en lezers van het Koloniaal Weekblad brengen, met verzoek om een gave daarvoor te willen afzonderen en dat bedrag te willen zenden aan een der volgende adressen: Dre. Baronesse De Kock—'s Jacob, Penningmeesteresse van het Comité van Bijstand voor het werk van Pa van der Steur, Oude Scheveningsche weg No. 106, Scheveningen; Mejuffrouw M. D. v. Hoogstraten, Secretaresse, Parklaan 6, Zeist, postgironummer 51868.

In 1925 kon het Bestuur van de Vereeniging „Oost en West" reeds een groot bedrag overmaken naar Pa van der Steur, naar aanleiding van diens zestigsten verjaardag, waaruit we de gevolgtrekking maken, dat nog vele leden dier vereeniging zich voor zijn nuttigen arbeid interesseeren en Pa en Moe verdienen die belangstelling ten volle.

We lazen onlangs: „De ware rozenkrans is een levensdraad met koralen van reine gedachten en liefdevolle daden" en onwillekeurig dachten we toen bij ons zelf: „Zeer zeker hebben Pa en Moe van der Steur zoo'n rozenkrans."

Den 19den Mei is „Moe", Mevrouw van der Steur geboren Zwager, jarig en het Comité van Bijstand zou het zeer op prijs stellen, indien het ha[ar] dien dag eens kon verrassen met een f'ink b[edrag] voor haar kinderen. Zij verricht in stilte hare [zware] en liefdevolle taak en er wordt weinig notitie [van] haar genomen. En „Pa" zal het zeker zeer [waar]deeren, als men zijne echtgenoote, die hem s[teeds] zoo krachtig steunt, ook eens gedenkt.

Namens het Comité van Bijstan[d]
P. J. M. SMITH,
Gep. Luit.-Kol. O.-I.

Den Haag, 16 Maart 1928.

Prijsvraag van het Java-Institu[ut]

Wellevendheidsvormen.

Op verzoek van P. A. A. Mangkoenagoro schrijft het Bestuur van het Java-Instituut de[vol]gende prijsvraag uit.

Gevraagd wordt:

Eene verhandeling over de traditioneele Ja[vaan]sche, Soendaneesche en/of Madoereesche welle[vend]heidsvormen, beschouwd in verband met de h[eden]daagsche opvattingen en verhoudingen. H[ierbij] moet worden aangegeven of eventueel uit de[n] geachte wellevendheidsvormen dienen te verv[allen,] gewijzigd dan wel door nieuwe vervangen m[oeten] worden, en in de laatste twee gevallen hoe d[e ge]wijzigde en de nieuwe vormen moeten zijn.

De door P. A. A. Mangkoenagoro VII bes[chik]baar gestelde prijzen zijn:

1e prijs	....	ƒ 150.—
2e „	....	„ 75.—
3e „	....	„ 35.—

De Jury bestaat uit de Heeren: Prof. Dr. R. Hoesein Djajadiningrat, P. A. Hadiwidjojo, R. A. A. Koesoemo Oetojo, Dr. R. Soetomo, M. Ng. riadiradja, R. A. A. Tjakraningrat, R. Ab[..] Wongsosèwojo en R. A. Wiratanoeningrat.

De antwoorden moeten gesteld zijn hetzij in Javaansche, Soendaneesche dan wel Madoereesche hetzij in de Nederlandsche taal, ingezonden [wor]den op slechts aan één kant beschreven of b[...] papier, onder een motto of pseudoniem, verg[ezeld] van eene verzegelde enveloppe, waarop het m[otto] of het pseudoniem en waarbinnen de naam [van] den inzender vermeld staan, en door het *Se[creta]riaat van het Java-Instituut, Solo, Kadipolo,* [ont]vangen zijn vóór eind Sept. 1928.

De ingezonden antwoorden worden het e[igen]dom van het Java-Instituut, dat het recht [heeft] zoowel bekroonde als niet bekroonde antwoo[rden] geheel of gedeeltelijk dan wel in samenvatt[ing of] bewerking, in Djawa, Poesaka Djawi of Po[esaka] Soenda of afzonderlijk te publiceeren. Voor d[e ge]publiceerde antwoorden, ook voor die, waa[raan] een prijs is toegekend, wordt het bij het J[ava-]Instituut gebruikelijke auteurshonorarium be[taald].

Van Week tot Week.

Dinsdag 13 tot Maandag 19 Maart.

Voordracht over Suriname. De heer G. J. Staal, gouverneur van Suriname, heeft Dinsd[ag] dezer voor het Delftsch Studenten-di[spuut] Vrije Studie een lezing gehouden over [Suri]name.

Uitreiking M.W.O. aan kapitein Gosenson. [Den] 15en Maart is te 's-Gravenhage met m[ilitair] eerbetoon aan den kapitein van het Ind[isch] leger G. F. V. Gosenson uitgereikt het ri[dder]kruis der Militaire Willemsorde 4e klas[se. De] gedecoreerde heeft zich bijzonder onder[schei]den tijdens de krijgsverrichtingen in Atj[eh in] de eerste helft van 1927.

Nederlandsche oudheden in de Molukken. Den [...] dezer heeft de heer V. I. van de Wall i[n het] Instituut Kern te Leiden eene voordracht [met] lichtbeelden gehouden over de Nederland[sche] oudheden in de Molukken. (Overzicht i[n de] *Nwe Rott. Ct.* van 15 Maart, Avondbl. D.)

Naar Indië. Prof. Jhr. mr. B. C. de Savornin [Loh]man, hoogleeraar aan de Utrechtsche Un[iver]siteit en lid der Eerste Kamer en Mr. H. J. [Schim van der Loeff?]tenbelt, lid der Tweede Kamer, zullen in [...] een reis naar Indië maken; beiden keer[en in] het najaar terug.

r. *Dr. H. E. Klein.* Batavia, 13 Maart (Aneta).[1] Het lid van den Raad van Justitie te Batavia, mr. dr. H. E. Klein, is benoemd tot lid van het Hooggerechtshof.

euwe schepen Kon. Paketvaart Mij. Het Haagsche Aneta-kantoor deelt mede, dat de Kon. Paketvaart Mij. den bouw van 7 motorvrachtschepen heeft opgedragen aan de N.V. Intermaas te Slikkerveer.

zingen over Indië te Parijs. Het *Vaderl.* deelt mede dat dezer dagen in Parijs de volgende voordrachten over Indië zijn gehouden: Ir. Hug over de electrificatie der spoorwegen, de hr. Ch. J. d'Ancona over rubbercultuur, en de handelsattaché Glaser over indrukken zijner commercieele reis naar N.-I.

J. Kluyskens †. Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 83 jaar, overleden de heer J. J. Kluyskens, oud-kapitein-intendant van het O.-I. leger. De overledene was gerechtigd tot het dragen der medaille voor krijgsverrichtingen in Atjeh en van het eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven.

interneering van Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo. Batavia, 16 Maart (Aneta). Dr. Tjipto heeft verzocht hem op een andere plaats te doen interneeren dan Banda, omdat op dit eiland reeds een geneesheer aanwezig is.

Indische Staatsregeling. Op Woensdag 21 Maart zal Mr. Dr. W. I. G. Schumann, oud-voorzitter van den Volksraad, voor de Vereeniging van Staathuishoudkunde te Leiden een inleiding houden over de voorgestelde wijzigingen in de Indische Staatsregeling.

Van Utrechtsche zijde zal o.a. Prof. Mr. I. A. Nederburgh aan het debat deelnemen.

iversitaire examens. Leiden. Doctoraal examen Indisch recht de heeren E. J. Spier en Mr. H. M. Cohen.

Nederlandsch Bestuur in Indië. Den 16en dezer heeft Mr. M. J. Steenhuis in het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage eene voordracht gehouden over: Het goed recht en de zegenrijke werking van het Nederlandsch Bestuur in Indië. (Overzicht in *Nwe Rott. Crt.* van Za. 17 Maart, Ochtendbl. B.).

ordracht R. M. Noto Soeroto. Het *Vaderl.* van Za. 17 Maart, Ochtendbl., bevat een uitvoerig overzicht van de voordracht welke R. M. Noto Soeroto den dag te voren te 's-Gravenhage gehouden heeft over het onderwerp: Nederland-Indonesië, van overheersching naar zelfregeering.

recteur van Landbouw. De directeur van het Alg. Proefstation voor thee te Buitenzorg, dr. Ch. J. Bernard, is belast met de waarneming der betrekking van Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel. De afgetreden Directeur, Dr. A. A. L. Rutgers, is dezer dagen voor een kort verblijf in ons land uit Indië aangekomen, om daarna zijn functie van Gouverneur van Suriname te aanvaarden.

[1] De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan „Nwe Rott. Ct.".

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Nederlandsch-Indië op de jaarmarkt te Saigon.

Het volgende bericht wordt in de Indische bladen meld:

„Wij vernemen, dat het Paviljoen van Nederlandsch-Indië op de Jaarmarkt te Saigon, welke gehouden werd van 17 December j.l. tot 17 Januari j.l., een bijzonder succes is geweest. De groote gouden medaille werd toegekend aan het Javaansche paviljoen; Mejuffrouw *Selleger* van de afdeeling Handel te Buitenzorg, die de leiding over het paviljoen had, verwierf een zilveren medaille. Alle Javaansche tentoongestelde voorwerpen zijn verkocht. Groote vraag was naar batik-werk en artikelen uit slangenleer.[1] Er zou in Indo-China een belangrijk afzetgebied te vinden zijn voor het meerendeel der artikelen van Javaansche kunstnijverheid.

„De Gouverneur-Generaal heeft aan *dr. Stroomberg*, chef van de afdeeling Handel, het Officierskruis van de Keizerlijke Orde van den Draak van Annam overhandigd. Den heer *M. Anfossy*, viceconsul van het Fransche Generaal-consulaat te Batavia, die een werkzaam aandeel heeft gehad in de deelneming van Nederlandsch-Indië aan de Jaarbeurs van Saigon, werd benoemd tot ridder in dezelfde Orde, terwijl Mevrouw Selleger van den Gouverneur van Chochin-China de zeldzame, eervolle onderscheiding der 1ste klasse van den *„Kym-Bhoy" in goud ontving."*

Het is zeker een verblijdend en trouwens niet te verwonderen feit, dat de Indonesische kunstnijverheid ook in Indo-China waardeering en aftrek vindt.

Als nu die succesvolle deelname aan die Jaarbeurs daar van wege de Afdeeling Handel te Buitenzorg, behalve de lintjes-regen op deze organisators, ook maar ten gevolge heeft een doelmatige en doeltreffende organisatie der productiewijze in de centra van kunstnijverheid in den Nederl.-Indischen archipel!

Anders zal zich helaas weer hetzelfde euvel voordoen als op de laatste Koloniale Wereldtentoonstelling te Brussel, waar wijlen *Mr. C. Th. van Deventer* en diens echtgenoote zich onnoemelijk veel moeite hebben gegeven om de Indonesische kunstnijverheid zoo goed mogelijk vertegenwoordigd te krijgen, wat dan ook volkomen is gelukt. Ook daar vonden het meerendeel der artikelen groote waardeering en aftrek, zoodat in een minimum van tijd alles uitverkocht was. Toen werd een lijst van bestellingen aangelegd, van allerlei dergelijke voorwerpen, welke op een bepaalden tijd zouden geleverd moeten worden. Er werd dadelijk naar Indië over gecorrespondeerd, doch deze nabestellingen zijn nimmer ontvangen, zoodat zoowel degeen, die bestelde, als de aannemer der bestelling, grootelijks gedupeerd waren.

Is in dien ongewenschten toestand eenige verandering ten goede gekomen? Zoo ja, in welk opzicht?

En zoo niet, welke maatregelen zouden dan te nemen zijn, om te trachten deze hoogst belangrijke zaak in beider belang, zoowel dat van den maker, als dat van den afnemer, te regelen?

Ook hier in Europa, en zeker niet minder in Amerika, vindt de Indonesische kleinkunst op allerlei gebied, mits zij haar origineel karakter bewaard heeft, bewonderaars en koopers. Dit is o.a. door den geregelden verkoop in de toonkamers van „Boeatan" bewezen, maar deze instelling heeft ook altijd met bovengenoemd euvel te kampen gehad, anders zou op den duur haar afzet onnoemelijk veel grooter zijn geworden. In de bijna kwart-eeuw van haar bestaan, is daarin echter, niettegenstaande herhaalde, velerlei pogingen, van hier-uit gedaan, in Indië weinig of geen verbetering tot stand gekomen, ook niet in de tegemoetkoming aan billijke eischen hier gesteld, b.v., om maar één ding te noemen: behoorlijke smaakvolle scharnieren en sloten aan gebeeldhouwde doosjes!

C.d. hier kan men niet meer doen dan de voorwerpen toonen, wijzen op de eventueele gebreken en aan te brengen verbeteringen. In Indië zou een organisatie moeten tot stand komen om tot de uitvoering hiervan te geraken. Kunst — en zeker belangrijke kleinkunst als de Indonesische — is toch in onzen tijd wel degelijk Staatszaak geworden, behoort 't althans te zijn in zulk een uitgebreid gebied als de Indische Archipel. Zeker zal dan ook het particulier initiatief voortgaan er belang in te stellen en de helpende hand te bieden.

[1] Te Batavia is een firma met een Fransch klinkenden naam, die deze artikelen verkoopt, echter lang niet zoo goed en smaakvol afgewerkt, als dergelijke voorwerpen van hetzelfde materiaal in Parijs worden vervaardigd, waar ze dan ook veel duurder zijn. — Red.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Moskou en de godsdienst.

Men weet, hoe de Sovjet-propaganda in Oostersche landen, *ook in Ned.-Indië*, gaarne aansluiting zocht bij godsdienstige kringen, wien wordt voorgehouden dat door den „overheerscher" het geloof ongenoegzaam geëerbiedigd wordt. Hoe de communisten in werkelijkheid over den Islam en andere godsdiensten denken blijke uit het volgende bericht van 8 Jan. j.l. uit Moskou: „Om den invloed van den Islam en de Mohammedaansche geestelijken tegen te gaan in de Unie der Sovjet-republieken, heeft de Sovjet-regeering een wetsvoorstel uitge-

werkt, dat ten doel heeft een einde te maken aan de stamgewoonten der Mohammedaansche families en deze te vervangen door Sovjet-bepalingen. Het voorstel verbiedt geschillen tusschen Mohammedanen te regelen volgens de oude usances, bijdragen te verleenen voor religieuze doeleinden, huwelijken op de oude wijze te sluiten, terwijl ook polygamie en vele andere gebruiken der Mohammedanen in de Krim en den Kaukasus worden afgeschaft. Overtreding van de wet zal worden gestraft met gevangenis, geldboeten en dwangarbeid. Het wetsvoorstel bevat eveneens overeenkomstige bepalingen, die gericht zijn tegen de Boeddhisten in Siberië." Men ziet — concludeert *De Loc.* (7/2) — de macht van den Islam moet gebroken; de communisten haten den godsdienst. Wellicht moet men het feit, dat hun vorderingen onder Mohammedaansche volken ondanks intensieve propaganda betrekkelijk zoo gering zijn, hier aan wijten: dat deze verholen vijandschap in Islam-kringen instinctief gevoeld wordt.

In het *Soer. Hbl.* (7/2, 2de bl) wijst *Villanus* op de beteekenis van de reis naar Engeland van den emir van Afghanistan. Die reis vormt een echec van de politiek der Russen, als de nederlaag te Kanton er een was, misschien erger nog omdat zij het hartje (geografisch en politiek) van hun Aziatisch beleid raakt. Een oude traditie raakt aan het wankelen.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (4/2 „De Week. De eeuwige stroom"), *De Loc.* (8/2, blz. 43 „Rusland's inwendige crisis", prof. *Ferrero*), het *Bat. Nwsbl.* (11/2 „*Dr. van Blankenstein* te Weltevreden over Rusland") en de *Java-Bode* (13/2 „Bolsjewisme en Azië", *Dr. Gunther Panstingh*).

Indië's weerbaarheid.

De Deli *Crt.* (13/2 „*De handel in oorlogsmateriaal*") ziet in het achterhouden voor den Volkenbond van de statistische gegevens over den omvang van den handel in oorlogsmateriaal door verschillende mogendheden, een waarschuwing te meer, dat het in de wereld nog niet bepaald ontwapeningsgezind toegaat. Een waarschuwing, die zich ook richt tot Nederland, waar men nog niet lang geleden pleitte voor eenzijdige ontwapening.

J. V. vraagt in de *Java-Bode* (3/2 „*Belangstelling in Vreemde Landen* voor Ned.-Indië", IX) belangstelling voor den algemeenen staatkundigen toestand rondom en in den Stillen Oceaan voor zoover deze invloed hebben kan op de staatkundige ervaringen van Ned.-Indië. De vier mogendheden, welke het verdrag van Washington den 13den Dec. 1921 sloten, de U. S. A., Japan, Engeland en Frankrijk, kwamen daarbij overeen om elkanders rechten in de Stille Zuidzee te eerbiedigen, alle kwesties van de Stille Zuidzee voortaan in gezamenlijk overleg te onderzoeken en te regelen en aanvallen van andere mogendheden op hun rechten in de Stille Zuidzee gezamenlijk te keeren. Nederland kreeg ten opzichte van zijn rechten in de Stille Zuidzee van elk dezer vier mogendheden een afzonderlijke verklaring, inhoudend, dat elk hunner deze zou eerbiedigen. De Washingtonsche conferentie, welke eenige ontspanning in den Pacific heeft gebracht, moet echter vooral niet worden opgevat door Nederland als een beveiliging, waarop men zich nu verder wel verlaten kan. Het onweer kan opkomen boven de *China-kwestie, Japan's bevolkingsvraagstuk*, de *mandaatgebieden* aan en in den Pacific enz. De Philippijnen kunnen niet verdedigd worden. In de zuidelijke wateren kan alleen de Japansche vloot, steunend op Formosa en op de Carolinen-eilanden met het niet ver van Menado gelegen Yappen, de Marianen- en de Marshall-eilanden, een groote macht ontplooien. De laatstgenoemde mandaat-eilanden mag Japan niet versterken. Maar Japan vroeg en kreeg ze uitsluitend om hun strategische waarde. Engeland kan slechts grootere macht ontplooien als de Singapore-basis gereed is (welke buiten de Washington-Conferentie valt). De U. S. A. hebben na de Hawai-eilanden (3337 mijlen van Guam) alleen nog maar Guam (1506 mijlen van Manilla). De ligging van Ned. Oost-Indië is, zoo er ondanks het verdrag van Washington, toch een botsing tusschen enkele van de vier genoemde mogendheden ontstaat, zeer gevaarlijk.

In het *Soer. Hbl.* (4/1, 2, 4 en 10/2) schrijft G. over „*Onze Marinepolitiek*". Schr. betoogt o.m. hoe onze marine, waar zij quantitatief nooit superieur zal kunnen worden, haar meerderheid moet zoeken in de qualiteit van haar bestanddeelen. Wat het *materieel* betreft, zijn wij op den goeden weg; wat het *personeel* betreft, wijken wij echter steeds verder hiervan af. Dat bij bepaalde onderdeelen der vloot een ruim gebruik kan worden gemaakt van Inlanders, wil de schr. niet ontkennen; op het materieel voor plaatselijke verdediging b.v. is dat zeker zeer goed mogelijk. Maar dat wij onze eigenlijke vechtvloot, onze kruisers, jagers enz. voor een zeer groot deel gaan bemannen met Inlanders en militie- en reserve-personeel, zal slechts dàn te verantwoorden zijn, als vaststaat, dat een dergelijk bemand schip volkomen gelijkwaardig is aan een soortgenoot, bemand met zuiver Nederlandsch beroepspersoneel. Indien dat niet bewezen is, is deze wijze van bemannen ontoelaatbaar; het is dan geldverspilling om volwaardige schepen te bouwen, daar zij ten ondergang gedoemd zullen zijn, wanneer zij volwaardig bemande soortgenooten ontmoeten. Laten wij bedenken, dat wij, Hollanders, het beste menschenmateriaal vormen om oorlogsvloten te bemannen. In doorsnee bezit iedere Hollander hiervoor de eigenschappen. Ons bestaan, onze welvaart en onze bezittingen zijn geboren uit de daden van onze Hollandsche zeelieden; wij hebben het geheel in onze macht van onze oorlogsschepen individueel de beste gevechtseenheden te maken, welke de wereldzeeën zullen bevaren.

J. K. constateert in het *Soer. Hbl.* (7/2, 3de bl. „*De oude Hollandsche geest*") dat men in Holland jaarlijks kapitalen besteedt aan het onderhoud van werkloozen. *Zouden* — vraagt hij — *onze marine en ons leger bij een goede organisatie niet prachtige kansen bieden voor vele flinke, werklustige kerels*, en zouden daaruit dan niet tevens flinke, vaderlandslievende mannen te maken zijn, inplaats van ontevreden nietsnutters? Is Holland en zijn de koloniën niet waard in tijden van nood tot het uiterste te worden verdedigd?

Volk en Voedsel.

Zit in industrialisatie, althans voor afzienbare toekomst, nog een middel tot voeding eener veel grootere bevolking, zoo is eene streng economische bebouwing van den grond eveneens een onmisbare factor (*Soer. Hbl.* 7/2, 3de bl. Z.). De Javaan houdt nog immer vast aan de cultuur van rijst. Van 4 millioen bahoes sawah (dus zijn beste gronden) haalt de Javaan, ondanks irrigatie, landbouwvoorlichting en allerlei hulp en aansporing, gemiddeld slechts 12 à 13 picol rijst per bahoe. Er zijn verschillende gewassen welke per bahoe meer voedseleenheden opleveren dan rijst, terwijl zij veel minder eischen stellen aan den grond, vooral wat bevloeiing betreft (bijv. maïs, cassave, aardnoten en kedelé). Zoo is dus padi wel eene weelde-cultuur. En van dit luxe-gewas prefereert de Inlander nog de beste kwaliteit. Nog altijd wordt door sommigen het bezit van een sawah voorgesteld als het agrarische ideaal bij uitnemendheid. Vooral voor een weinig technisch aangelegd volk als het Javaansche is het plicht tijdig te koersen op de grootst mogelijke voedsel-opbrengst van den bodem. In dezen zin wordt op Java nog bijna niets gedaan. Over enkele jaren is nagenoeg de geheele bodem in occupatie genomen; emigratie blijft uitgesloten als middel van beteekenis om Java daarna te ontdoen van zijn jaarlijksch surplus; industrialisatie is alleen mogelijk door den Westerling.

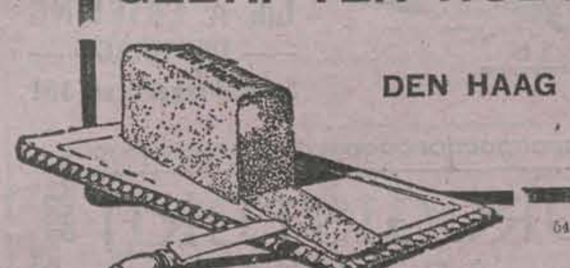
Kampongverbetering.

De slechte toestanden, waarin vele Inlandsche wijken der groote steden verkeeren en die ziekte, sterfte, maar ook zedelijk bederf en maatschappelijke verwording ten gevolge hebben, toonen de urgentie van een krachtiger streven naar verbetering voldoende aan. Daartoe bepleit *De Loc.* (10/2, blz. 21) de regeling van de financieele verhouding tusschen land en gemeenten. Men kan het eens zijn over de uitvoering van de fraaiste ontwerpen, maar zoolang de financiën der groote stadsgemeenten niet op een hechten grondslag zijn gesteld, is een duurzame voorziening niet mogelijk.

Den 11den Febr. had te Weltevreden een bijeenkomst plaats van vertegenwoordigers van verschillende Departementen en van een groot aantal gemeenten ter bespreking van het belangrijke vraagstuk der kampongverbetering (*Bat. Nwsbl.* 14/2). Bij de regeeringscirculaire van 10 Mei 1927 werden enkele richtlijnen uitgezet voor de steunverleening van regeeringswege bij opheffing van autonome desa's. Waar geen stadsdesa's vielen op te heffen bleek het noodig een globaal overzicht te verkrijgen van de financieele consequenties eener stelselmatig aangevatte kampongverbetering volgens een algemeen, door het Bureau Assaineering der Volksgezondheid aangegeven maatstaf. Van verschillende gemeenten zijn hieromtrent gegevens ontvangen. De burgemeester van Soerabaja gaf ter vergadering als

H.H. Secretarissen der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd, dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen, die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

zijn meening te kennen, dat in urgentie voorop staat de afwatering en het droogleggen der kampongs en de verbetering van de hygiëne daardoor; eerst daarna komen kwesties van wegenaanleg, rioleering, afkoop van gronden, waschplaatsen en privaten. Verbetering moet allereerst worden geëntameerd van de kampongs in het centrum der gemeente, alwaar de toestanden het slechtst zijn. Volgens den heer Rückert varieeren de opgegeven prijzen voor kampongverbetering per H.A. van ƒ 2000 tot ƒ 10.000. De adviseur voor de decentralisatie sprak over de regeling van de uitkeeringen. Als over de juiste cijfers beschikt wordt, kan de Regeering bepalen, over hoeveel jaren de uitkeeringen moeten worden verdeeld ter voltooiing van het geheele verbeteringsplan. Op de landsbegrooting wordt dan jaarlijks een bedrag voor subsidieering van kampongverbetering opgebracht en aan de hand van de bij de gemeenten gebleken behoeften, zal het beschikbare begrootingsbedrag worden verdeeld over de verschillende gemeenten, naarmate van de urgentie.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Radio in Indië. Eene waarschuwing.

Ir. J. C. Schook, Secr. der Bataviasche Radio-ver., schrijft het navolgende in het 16-Maart Nr. van Radio-Expres:

Nu langzamerhand ook in Indië meer omroeptelefonie te hooren is, komt het meer en meer voor, dat terugkeerende verlofgangers, zoowel als nieuw uitkomenden, een radio-ontvanger uit Holland medebrengen. Door onbekendheid met de radiotoestanden hier te lande, zoowel van de zijde der koopers als van de meeste Hollandsche handelaren, loopt dit maar al te vaak op een groote teleurstelling uit. Vele mooie en dure toestellen, in Holland warm aanbevolen, blijken hier van nul of geener waarde.

Daarom wil ik in uw veelgelezen blad eens een waarschuwing plaatsen, vooral aan het adres van de handelaren, dat in Indië alleen toestellen, geschikt voor ontvangst onder 100 M. golflengte bruikbaar zijn.

Wel wordt in Soerabaia, Batavia en Bandoeng ook op resp. 117, 150 en 315 M. omgeroepen, maar dit is alleen neembaar op korten afstand; op grooten afstand beletten de luchtstoringen iedere genietbare ontvangst. Indië is aangewezen op de ultra korte golf en daarom zijn hier alleen speciaal daarvoor geconstrueerde ontvangers bruikbaar (dus geen h.f. versterkers en geen spoelen voor 200—2000 M., alleen zorgvuldig gebouwde detector met terugkoppeling en l.f. versterking, als hoogspanningsbron bij voorkeur accu's.

Overigens kan iederen amateur aangeraden worden zijn radioliefhebberij in Indië te blijven voortzetten; zelfs zij, die naar afgelegen posten gaan, kunnen met een goed ultrakortegolf-toestel heel wat hooren en zoodoende in contact met de buitenwereld blijven.

Schr. hoopt door zijne waarschuwing velen een teleurstelling te besparen.

Djawa. Tijdschrift van het Java Instituut.

Afl. 5—6 van jaarg. '27 opent met eenige korte bijdragen, als blijvende herinnering aan het bezoek van Rabindranath Tagore aan Java en den Baraboedoer. — De hr. J. E. Jasper vervolgt zijn belangwekkende beschouwingen over Tengger en de Tenggereezen, verlucht met mooie afbeeldingen; schr. bespreekt thans de legenden en overleveringen, zoomede de feesten en plechtigheden der Tenggereezen. — Dr. F. D. K. Bosch schrijft eene geïll. verhandeling over gouden vingerringen uit het Hindoe-Javaansche tijdperk; uit de interessante bijzonderheden, welke Dr. B. mededeelt, blijkt, dat deze „boeda"-ringen nog iets meer te vertellen hebben dan over menschelijke ijdelheid alleen; de meeste dier ringen zijn n.l. voorzien van een zegel waarin een legende of figuur is gegraveerd of van de gelukaanbrengende syllabe Çri of van een harer modulaties en variaties. — Dr. Th. Pigeaud geeft eene bijdrage „Alexander, Sakèndèr en Sénapati", welke uit een oogpunt van Javaansche geschiedschrijving en Jav. literatuur bijzondere aandacht verdient. — Verder bevat deze dubbele afl. een verslag van het tweede Soendaasch taalcongres, gehouden te Bandoeng van 8 tot 10 Sept. 1927 en eene uitvoerige bespreking door Dr. Th. Pigeaud van Dr. C. C. Berg's proefschrift: De Middeljavaansche historische traditie

De Indische Post.

Uit den inhoud van No. 5 (4 Febr. '28). T... nadering, door Redactie. — De moderne denkb... den op het gebied van strafrecht, strafstelsel ... straf, door Mr. I. Cassutto (vervolg). — De K... katau en het weer, door Dr S. W. Visscher. — V... binding Nederland-Indië door de lucht. — 's Lan... wijs, 's Lands eer. Als 't kindje binnenkomt, do... Blanda (beschouwingen over bijgeloovige gebr... ken bij zwangerschap en bevalling).

Het arbeidsvraagstuk in Indië.

In de te Londen verschijnende „Asiatic Revie... schreef de oud-Gouverneur-Generaal Mr. D. Fo... in 1927 een artikel over het arbeidsvraagstuk ... Ned.-Indië, waarop indertijd dezerzijds de aanda... werd gevestigd. Blijkens een bericht in de „N... Rott. Ct." is hetzelfde artikel voor het Frans... lezend publiek omgewerkt, opgenomen in de Ja... Febr.-aflevering van de te Parijs uitkomen... Monde Nouveau, waardoor aan de denkbeelden ... dezen gewezen bewindsman ook in den ruim... kring, welke dit tijdschrift bestrijkt, verspreidi... is verzekerd.

De West Indische Gids.

De „Nwe Rott. Ct." schrijft:

Goede wijn behoeft geen krans ... Maar een go... tijdschrift kan toch af en toe wel behoefte aan e... enkel woord van aanprijzing hebben. Er verschij... zoo veel en zoo velerlei en er wordt niet altijd bes... dat een tijdschrift om te kunnen bestaan, niet g... noeg heeft aan platonische waardeering. Gaar... vestigen wij daarom de aandacht op een prosp... tus, door den uitgever Martinus Nijhoff verspre... ten behoeve van een periodiek als de West-Indisc... Gids, door den uitgever terecht genoemd het een... tijdschrift, dat geheel aan ons overzeesch gebied ... de West is gewijd.

De W.-I. G. treedt binnenkort zijn tienden jaa... gang in. De negen jaargangen, waarop het k... wijzen, vormen een belangrijk archief van stu... en beschouwingen over Suriname en Curaçao, do... de beste specialiteiten op staatkundig, oeconomisc... ethnografisch en geschiedkundig gebied geschr... ven. De uitgever verwacht dat met het optred... van den nieuwen gouverneur, die met zijn groo... energie zonder twijfel de betrekkingen met h... moederland zal bevorderen en de behulpzame ha... bieden ter ontwikkeling van de cultures, het oog... blik dat het grootkapitaal zich eindelijk voor ... kolonie schijnt te gaan interesseeren, het zek... voor velen nog meer dan voorheen van belang z... zijn kennis te nemen van dit tijdschrift.

Wij voegen er aan toe dat wie zich van de Wes... Indische problemen op de hoogte wil houden, d... W.-I. G. niet kan missen, welker redactie in de b... voegde handen berust van de heeren dr. H. D. Be... jamins, prof. dr. J. Boeke, mr. B. de Gaay Fortma... Joh. F. Snelleman, en C. A. J. Struycken de Ro... sancour.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 31 (28 Jan. '28... Het niet verlengen der erfpachtsperceelen (ve... volg). — Groentensoorten voor het laagland, do... W. H. de Jong. — Jachtsensaties. — Ryklof va... Goens † (met portret). — Gedroogde pisangs. E... ongunstige ervaring. — De tabak in de besch... vingsgeschiedenis der menschheid, door M. va... Dam. — Dr. C. W. Janssen †. — Suriname voo... uit!! (ontleend aan de Deli-Courant). — Koeli... ordonnantie met strafsanctie.

De Indische Mercuur.

No. 11 (14 Maart). Berichten van de Afdeelin... Handelsmuseum van de Kon. Ver. Koloniaal Inst... tuut. No. 34. Verdere opmerkingen over exploita... van Euphorbia's in Zuid-Afrika; onderzoek va... hars en caoutchouc, door Ir. W. Spoon en Dra. ... van Royen. — Het eeredoctoraat van S. Leefman... door Dr. C. J.J. van Hall. — De koffievalorisatie ... verband met het rubbervraagstuk. — De katoe... verwachtingen voor 1928. — Overzicht van d... productenmarkt op Java en Madoera gedurende h... derde kwartaal van 1927 (vervolg). — Kultuurb... richten. — Kleine mededeelingen. — Financieel... berichten en verslagen, zoomede de overige ger... gelde rubrieken. — De afd. Handelsmuseum va... het Kol. Instituut geeft recente literatuur ov... economische zaken, arbeidsvraagstukken, delfsto... fen en metalen, geologie, diversen.

Dienst van den Mijnbouw in Nederlandsch-Indië. Wetenschappelijke Mededeelingen.

No. 7 bevat een belangrijke, door kaarten

platen verduidelijkte studie van J. H. F. Umbgrove over de koraalriffen in de Baai van Batavia.

No. 8 heeft den volgenden inhoud: On a collection of miocene fish-teeth from Java, by L. F. de Beaufort. — Het genus Lepidocyclina in het Indopasifische gebied, door I. M. van der Vlerk. Met platen.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van jaarg. '28, No. 2. Verslag omtrent kortegolfproeven op Java, door Ir. J. de Jongh Swemer. — Gesprekken over tactiek, door C. D. Lagerwerff (vervolg). — Een nieuwe organisatie van de Infanterie-sectie? door F. Kroon, P. K. Kiesel en A. A. Bontekoe. — De lessen der ervaring, door Camurs. — Bespreking van patrouille- en gevechtsverslagen, door L. A. Snell. — Communisme en nationalisme in Ned.-Indië, door Dr. F. de B.

Zendingsperiodieken.

De Zendingsbode. Februari '28. Nieuwe kerken op Seran, door D. — Nia en Ola (legende), door Kr. v. A. — Schetsen van Kapan, door P. Middelkoop.

De Banier. 2 Febr. '28. Balineesch vertaalwerk. Bijbelverspreiding in Ned. Oost-Indië in 1927 (vervolg), door P. Penninga. — Brieven uit Deli (over het werk der Zending onder de Bataks).

Nederlandsch Zendingsblad. Maart '28. Onvergetelijke ervaringen op Nieuw-Guinee, door K. J. Brouwer. Met ill.

Wolanda-Hindia. Jan. '28. Het verblijf bij den Wesia, door Prof. J. C. van Eerde. — Zwerftochten door Indië, door Orang Mengombara. — Over het leven van een zendeling in Indië, door H. W. van den Berg. — De Indische Kerk, door H. L. Langevoort.

De Macedoniër. Maart '28. De hulpdiensten in de Zending, door D. K. Wielenga. — Kort overzicht van de Molukken, door D. Pol. — Madagascar, door D. Pol. — Van mijn Uitkijk, door D. Pol (overzicht van belangrijke verschijnselen op zendingsgebied en boekbesprekingen).

* * *

Regeerings-Almanak voor Nederlandsch-Indië. 1928. *Eerste gedeelte:* Grondgebied en bevolking, inrichting van het Bestuur van Ned.-Indië en Bijlagen. *Tweede gedeelte:* Kalender en personalia. (Weltevreden, Landsdrukkerij. 2 dln.).

Beiträge zur Kenntnis der Völkerkunde der malaiischen Inseln. I. Vorwort. II. Die völkerkundlichen Sammlungen von den Kei-Inseln. III. Meine Sammlung auf den Banda-Inseln bei einem Besuche im Jahre 1910. (XXX bis XLV. Jahresbericht (1911—1926) des Wurttembergischen Vereins für Handelsgeographie u.s.w.). Stuttgart, Druck von Strecker und Schröder. 1927.

Minang-kabau. Ein Beitrag zur Entstehung und Weiterentwicklung des Mutterrechts, von Ida Lublinski. (Zeitschrift für Ethnologie. Jahrg. 1927, Heft 1—2).

The dubu and steeple houses of the Central District of British New Guinea, by C. G. Seligman. With map and plates. (Ipek. Jahrbuch für prähistorische und ethnographische Kunst. 2. Halbband 1927).

Gouvernements-Marine in de Molukken, door P. Cool. Met ill. (Het Nederlandsche Zeewezen, 9 Maart '28).

Op Ternate in de vorige eeuw. (Een herinneringsfantasie van A. Oostlandt). Historische schets van A. Weruméus Buning. — Een Gouverneur-Generaal „ad iterem" (nl. J. C. Baud), door S. Kalff. — Indische curiosa. Compagnie's bord, door P. B. (De Indische Verlofganger, 16 Maart '28).

Leo Hulsman schrijft in het Maartnummer van „Nova" een artikel over Batavia; foto's van M. Vervoort zijn er aan toegevoegd.

Beknopte handleiding om de Javaansche taal te leeren spreken, door J. W. van der Valk, 4e onveranderde druk. (Leiden, voorh. E. J. Brill).

Ethnologische Studiën zur ersten Entwicklung der Strafe. Nebst einer psychologischen Abhandlung über Greusamkeit und Rachsucht. 2. unveränderte Auflage. (Groningen, P. Noordhoff).

The spirit of India in Javanese dance-drama. Photographs by Tassilo Adam. (Asia, Febr. '28).

Leden van „Oost en West"

„Daer can voor de Indien iets groots worden verrigt"; wanneer gij allen, in eenigerlei vorm, Uwe medewerking verleent tot het welslagen der a.s. tentoonstelling te Arnhem.

Het bestuur der afdeeling Arnhem verdient Uwen steun ten volle, mede omdat zijn lofwaardig streven de gansche Vereeniging ten goede moet komen!

Suriname.

Aan de N.R.Ct. van 7 Maart, Av. blad C ontleenen wij het volgende:

Het Lagerhuis heeft gisteravond voor de tweede maal een wetsontwerp gelezen, waarbij de Kroon bevoegd wordt verklaard de constitutie van Britsch Guiana bij koninklijk besluit te wijzigen.

Amery, de minister van koloniën, zeide dat Britsch Guiana, hetwelk even groot is als Groot-Britannië en Ierland samen, zeer groote natuurlijke hulpbronnen bezit en gedurende anderhalve eeuw niet merkbaar vooruit is gegaan.

Twee jaar geleden heeft een commissie, bestaande uit een conservatief en een arbeiderslid van het Lagerhuis, de kolonie bezocht en verslag uitgebracht over den ongezonden financieelen toestand van de kolonie. Zij heeft een last te dragen van £ 4.300.000, wat te wijten is aan de inrichting van de constitutie. Daarbij is namelijk het financieel beheer in handen gelegd van gekozen leden, die geen werkelijke verantwoordelijkheid in wetgevenden zin dragen. Er waren veranderingen aanbevolen, die aan een plaatselijke commissie ter beoordeeling zijn voorgelegd. Deze commissie heeft zich eenstemmig verklaard voor één enkelen Wetgevenden Raad tot behandeling van financieele en politieke aangelegenheden.

Er werd ook aangedrongen op het instellen van een lichaam van ambtelijke vertegenwoordigers en niet-ambtelijke benoemde vertegenwoordigers, zoodat de gouverneur uit de verschillende belanghebbenden van de gemeenschap mannen zou kunnen kiezen om die belanghebbenden te vertegenwoordigen.

Voorts werd aanbevolen om den gouverneur macht te geven in alle zaken te beslissen die hij en de staatssecretaris van wezenlijk belang achten voor een goed bestuur van de kolonie. Zoodanige bevoegdheid mocht echter niet uitgeoefend worden zonder dat de staatssecretaris er vooraf in gekend was.

Amery zeide dat hij van plan was, het koninklijk besluit tot wijziging der constitutie te gronden op de aanbevelingen van de plaatselijke commissie.

Hij hield op het oogenblik nog overleg met een delegatie van gekozen leden van den „gecombineerden raad" van Britsch Guiana, welke op het oogenblik in Engeland vertoeft. Er was geen sprake van beknibbeling op het zelfbestuur in het Britsche rijk.

De tegenwoordige constitutie van de kolonie was een impasse, waaruit geen uitweg te vinden was, om het land tot financieele of oeconomische ontwikkeling te brengen.

* * *

In ons nummer van 1 Maart ontleenden wij aan de N.R.Ct. een bericht betreffende een nieuw middel voor de behandeling van lepra.

Sedert ontvingen wij door vriendelijke bemiddeling van een landgenoot in Londen heel wat literatuur over het onderwerp. Het is hier de plaats niet die te bespreken. Slechts willen wij op het volgende wijzen:

In een der ons toegezonden geschriften *„A problem of Empire suffering"*, uitgegeven door *„the British Empire Leprosy Relief Association"*, 24, Cavendish Square, London W. 1, vonden wij deze mededeeling:

„The Association has supplied to workers the latest literature, including booklets and pamphlets, also reprints of the leprosy section from the Tropical Diseases Bulletin (Nos. 1 to 12 of these Reprints have now been sent out), as well as copies of „Leprosy" (Rogers and Muir)). Thereby those who are working among lepers have been kept informed of the latest discoveries".

Daar de mogelijkheid niet is uitgesloten dat deze geschriften de medici in Suriname niet hebben bereikt, meenen wij dat het op den weg van het Departement van Koloniën ligt de „Association" om toezending der geschriften te verzoeken en deze ter beschikking van de medici in Suriname te stellen. Tevens zou gevraagd kunnen worden om een hoeveelheid van het nieuwe middel alsook van de zaden van den boom waaruit het middel wordt bereid.

Misschien ligt het een en ander dan ook op den weg van het bestuur van „Bethesda". Sir Leonard Rogers, aan wien wij de geschriften danken, schreef in een begeleidenden brief dat Dr. Rose, in Britsch Guiana, de nieuwe geneeswijze met succes toepast en in 1927 51 lepralijders heeft ontslagen „as recovered or become uninfective". Aan het slot van zijn brief schrijft hij: „Perhaps it might be possible for the British Guiana Government to let Dr. Rose visit your colony and advice regarding both treatment and prophylaxis".

Dit schijnt ons een goed advies, aangenomen dat de geneesheeren in Suriname de bedoelde geneeswijze nog niet toepassen.

In dit geval zou ook een der Surinaamsche geneesheeren, die reeds lepralijders behandelen, naar Britsch Guiana gezonden kunnen worden om een en ander te bestudeeren.

* * *

Wij ontleenen aan „Het Handelsblad" van 11 Maart het volgende:

Het „Nieuws van den Dag v. N. I." had een kort onderhoud met den heer dr. A. A. L. Rutgers, den directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel, die met ingang van 1 April a.s. is benoemd tot gouverneur van Suriname.

„Veel kan ik u helaas niet vertellen over mijn eventueele plannen in Suriname", aldus de heer Rutgers, „om de eenvoudige reden dat ik die nog niet heb. Momenteel sta ik vooralsnog volkomen vreemd tegenover mijn nieuwe taak; eerst na aankomst op mijne bestemming, zal ik mij een oordeel kunnen vormen over de toestanden in onze West-Indische kolonie.

„Wij klagen wel eens dat men in Nederland zoo weinig afweet van hetgeen hier voorvalt, maar voor West-Indië geldt deze klacht nog veel meer. Of en op welke manier het mogelijk is grootere belangstelling te wekken voor onze West, wel, daar zal ik in de eerste plaats mijn aandacht aan geven."

* * *

„De Surinamer" had een onderhoud met den gepensionneerd kapitein ter zee de Goeje, die met de „Hertog Hendrik" medegekomen is om de kolonie weder te zien.

De heer de Goeje bevestigde dat hoofddoel van de reis is: Verzameling van aanvullende gegevens betreffende de taal en zeden en gewoonten der Arowakken, waarover thans wederom een studie klaar ligt en binnenkort verschijnt als uitgave van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen.

In overeenstemming hiermee is de tijd dan ook grootendeels gereserveerd voor de ontvangst van Indianen, waartoe hem van bevriende zijde gastvrij de noodige ontvangstgelegenheid werd aangeboden.

Toen wij het eerste contact met hem zochten, schrijft „De Surinamer", zat hij dan ook in een ruime werkkamer met twee Indianen bij zich. Zoo heeft hij reeds dagen achtereen gezeten en zal hij nog wel meer dagen zitten, woekerend met zijn tijd om toch zooveel mogelijk bijeen te garen van zijn lievelingsstudie. Op dezen naam mag ongetwijfeld zijn studie van de Arowaksche taal aanspraak maken. Anders is het niet te verklaren, dat hij er na 15 jaren druk werk in andere richting weer toe overging zoodra hij daartoe de handen vrij had....

* * *

In ons nummer van 1 Maart schreven wij over Prof. Beebe's meening dat haaien voor den mensch ongevaarlijk zijn.

In de „N.R.Ct." van 10 Maart Av.bl. B vinden wij nu het volgende bericht:

„De heer William Beebe van New-York is gisteren naar Florida vertrokken omdat hij de verhalen van menschenverslindende haaien, die daar aan de kusten aangetroffen worden, niet wil gelooven. Hij

Van onze Adverteerders

„Vaderland" Rijwielen.

Dat het den Nederlandschen zakenman niet aan ondernemingsgeest ontbreekt is een algemeen bekend feit en de Heer A. Bax te Arnhem levert daarvan het bewijs door zich op 10 April e.k. in te schepen met bestemming Bandoeng, waar hij zijn domicilie zal kiezen aan de autozaak Rous en Meeuwenoord.

Zijn doel is het aanknoopen van relaties in Indië, bij voorkeur met groote afnemers op Java.

In Arnhem hebben de Heer Bax en zijn „Vaderland"-rijwielen een goeden naam, getuige de vele aanbevelingen van den Burgemeester, den Commissaris van Politie en vele particulieren. Sinds 2 jaren gebruikt de Arnhemsche politie 10 dezer rijwielen, die onafgebroken 21 uren per etmaal in bedrijf zijn en zulks tot groote tevredenheid.

Behalve rijwielen brengt de Heer Bax opdrachten mede van groote fabrieken op verschillend gebied uit Holland, Duitschland en Frankrijk, waarvoor hij in Indië vertegenwoordigingen gaat vestigen.

Van alle artikelen neemt hij monsters mede, die aan bovengenoemd adres te bezichtigen zijn.

Wij twijfelen niet, of de Heer Bax, die sinds 23 jaren veel aan Indische families levert en tal van Indische attesten bezit, zal een succesvolle reis maken en in Indië voor zijn verschillende artikelen een dankbaar afzetgebied vinden.

gaat films van die dieren maken om te bewijzen dat hem niet alleen niets overkomen is, maar dat het volkomen ongevaarlijke dieren zijn, die bij de nadering van een zwemmer onmiddellijk het haaienpad kiezen."

* * *

De kapitein ter zee B. J. Heilbron, Surinamer van geboorte, heeft wegens langdurigen dienst ontslag uit den zeedienst aangevraagd.

Curaçao.

Curaçao en Suriname.

Het *Algemeen Handelsblad* ontleent aan *De West* de volgende vergelijking tusschen beide gebiedsdeelen van iemand, die vele jaren op Curaçao woonde en sinds eenige maanden te Paramaribo vertoeft:

Wat den hygiënischen dienst betreft, is Suriname in vele opzichten een dorado vergeleken bij Curaçao, vooral door de huidige, veelvuldige inspecties van erven enz. te Paramaribo. De schr. licht dit toe met eenige voorbeelden.

Ook de begraafplaatsen te Willemstad kunnen de vergelijking met die in Suriname moeilijk doorstaan. Het lijken in eerstgenoemde stad „eer woestenijen dan rustoorden voor dooden". Een gunstige uitzondering maken echter de begraafplaatsen der militairen en van het gouvernement.

In Suriname houdt — in tegenstelling met op Curaçao — de politie dagelijk toezicht op alle begraafplaatsen. Op Curaçao laat die contrôle alles te wenschen over.

Groot verschil bestaat ook tusschen de gevangenen in Suriname en op Curaçao. In Suriname staan de openbaar tewerkgestelden onder toezicht van geuniformeerde, wel bewapende beambten, op Curaçao heeft het toezicht voor de (zeer slecht gekleede) gevangenen plaats door een ouden politieman, die als eenig wapen een wandelstok draagt.

Het gaat op Curaçao heel gemoedelijk toe; de gestraften verhandelen hun ditjes en datjes met de burgerij en krijgen voor hun „zwaren" arbeid een toelage van 25 cent per dag, terwijl het toezicht in de gevangenis aldaar veel te wenschen moet overlaten. Herhaaldelijk meldt de „Amigoe di Curaçao" ontsnappingen — in November j.l. niet minder dan vijf — terwijl evengenoemd blad nog dezer dagen een bericht publiceerde omtrent een gevecht in de gevangenis tusschen twee met messen gewapende gevangenen. Het is niet te gewaagd om daaruit te concludeeren, dat aan leiding en contrôle wel wat hapert.

Het publiek op Curaçao — gaat de schr. voort, verhalende van verkeer en politie — is vrijwel overgeleverd aan de willekeur van heeren chauffeurs. De beambten van politie hebben niet het noodige gezag om tegen deze lieden op te treden. Zij kunnen dat bovendien niet, omdat zij niet voldoende instructies krijgen omtrent de bepalingen die het verkeer beheerschen.

De Zondagsrust schijnt in het geheel niet geregeld te zijn op Curaçao. Te Paramaribo moeten alle winkels en koffiehuizen des Zondags gesloten zijn. Op Curaçao daarentegen gaat alles lustig zijn gang des Zondags, zelfs onder kerktijd. Ter illustratie hiervan vooral wordt een ergerlijk voorbeeld aangehaald.

Gelukkig dat dit keurkorps in het belang van burgerij, orde en zede, binnenkort door de uit Nederland gerequireerde militaire politie wordt vervangen, merkt de schr. op.

Ook van de provisiewinkels lezen wij opmerkelijke bijzonderheden. Op Curaçao zou een controleerend bezoek van een keurmeester, gelijk in Suriname, zeker niet overbodig zijn. Vooral in de vleeschhouwerijen op Curaçao heerschen zeer onhygiënische toestanden. *(Wordt vervolgd.)*

Politiepersoneel.

De Cur. Crt. van 27 Jan. l.l. bevat de voorwaarden, waarop militairen met politiedienst worden belast:

de bezoldiging voor minder personeel wisselt van *f* 0.75 als laagste bezoldiging voor een fuselier tot *f* 1.90 als hoogste bezoldiging voor een brigadier, alles per dag, met toelagen voor gehuwden tot *f* 106.— per maand; voor sergeanten *f* 2400.— tot *f* 3060.— per jaar; voor sergeanten-majoor *f* 2400.— tot *f* 3780.—.

Voorts worden de volgende toelagen genoten:

bij voorloopige aanneming	*f* 0.75
bij definitieve aanneming (uiterlijk 5 maanden na de voorloopige)	„ 1.10
voor kennis van Papiamento	„ 0.30
voor kennis van de Politiekeur	„ 0.35
voor een eenvoudig politiediploma	„ 0.75
voor een meer uitgebreid politiediploma	„ 1.—
voor eenige praktische kennis van het Engelsch	„ 0.25
voor eenige practische kennis van het Spaansch	„ 0.25

alles per dag.

Salarisverhooging.

La Union deelt mee, dat de salarisverhooging gereed is.

De Landswatervoorzieningsdienst.

Naar wij uit goede bron vernemen, is de heer J. R. Beaujon Jr., directeur van den Landswatervoorzieningsdienst alhier, druk bezig met de voorbereidende maatregelen. De plannen zullen worden uitgevoerd zooals door dr. Versluys gemaakt en door den Kolonialen Raad aangenomen.

In hoofdtrekken komen de plannen der watervoorziening neer op het volgende:

1. *Spoelwaterleiding.*

Een transportleiding om het Schottegat, met aansluiting op 5 waterwinplaatsen, n.l. Scherpenheuvel, Groot- en Klein Kwartier, Bona Vista en Rozendaal. Hiervoor zullen drie reservoirs gebouwd worden, elk van 400 M³. inhoud, gelegen op 30 meter boven zeepeil, en respectievelijk geplaatst in de buurten Hel, Groot Kwartier en Plantersrust.

2. *Drinkwaterleiding.*

Hiervoor zal een installatie voor gedistilleerd zeewater gebouwd worden, met een capaciteit van 100 M3 per dag.

Dit water wordt opgezameld in twee reservoirs van 100 M3. elk, welke gebouwd zullen worden, een op Hel en een op Plantersrust.

Het gedistilleerd water zal eerst worden gelucht en gemineraliseerd, alvorens in de distributieleiding te worden opgepompt. *(A. d. C.)*

Hollandsche Bank voor West-Indië.

De *Amigoe* verneemt, dat de heer Küp, directeur op Curaçao, vervangen is door den heer Deschiene, werkzaam aan de bank te Caracas.

Geschiedkundige sprokkelingen.

Mr. J. Bennebroek Gravenhorst.

Het *Weekblad van het recht* van 2 Jan. 1860 bevat het volgende bericht:

Men schrijft ons uit Curaçao:

De kolonie Curaçao, West-Indië, trof op den 29 Sept. 1859 een zeer groote en onherstelbare slag door het overlijden van den waardigen voorzitter van het regterlijk collegie aldaar, met name Mr. J. Bennebroek Gravenhorst.

Op den 6 Dec. 1802 op Curaçao geboren, werd hij, nog zeer jong, naar Amsterdam gezonden, waar hij zijne opvoeding voltooide. Hij promoveerde op de Utrechtsche hoogeschool, den 29 Oct. 1824, na verdediging zijner dissertatie: *de jurejurando, quod pars parti in judicio defect*, tot doctor in de beide regten.

In 1826 in zijne geboorteplaats wedergekeerd, zette hij zich dáár als advokaat neder en oefende hij tot in 1834, met eene zeer uitgebreide cliëntèle en den naam van een bekwaam en eerlijk advokaat dragende, de regtspractijk uit, ook nadat hij in 1827 benoemd was tot commissaris van politie, belast met het Openb. Min. bij den toenmaligen Raad van civile en criminele justitie, bij welk collegie hij in 1834 tot voorzitter benoemd werd.

In 1842 behaagde het den Koning de verdiensten van den heer Gravenhorst te willen erkennen door de onderscheiding der benoeming tot ridder der orde van den Ned. Leeuw, terwijl hij in 1854, uit krachte van het reglement op het beleid der regering, ad interim optrad als gouverneur, welke betrekking hij echter in 1856 weder moest overdragen aan den definitief benoemden heer van Lansberge.

De heer Gravenhorst was iemand, die, met regtskennis, al de eigenschappen van een goed regter in zich vereenigde. Hij was strikt eerlijk in de ruime beteekenis van dat woord, en dus ook waar het meening en gevoelens betrof; onpartijdig, regtvaardig en naauwgezet. Het gouvernement liet niet toe te oordeelen, wat hij als landvoogd geweest zou zijn; maar zijn bekend karakter had ten borg kunnen strekken, dat hij zeker als zoodanig niet minder zou zijn geweest dan zoo menig ander, aan wien de betrekking werd opgedragen, of aan wien, boven hem, de voorkeur werd gegeven. Het ontbrak echter niet aan de zoodanigen, die, met een ijver, eene betere zaak waardig, elk middel aangrepen om den heer Gravenhorst tegen te werken. Zij, die den heer Gravenhorst en de leiders der tegenpartij kenden, weten het, hoeveel meer de eerste, dan de laatsten gold. Ook voor hen, die goeden toon, beschaafde manieren en gezellig onderhoud op prijs stellen, laat het verlies van den heer Gravenhorst eene onvervulde leegte op Curaçao.

Wie de opvolger des heeren Gravenhorst zijn zal, is nog onbekend; moet de keus gedaan worden uit het hier aanwezig regtsgeleerd personeel, dan is die zeer beperkt. Thans wordt het voorzitterschap waargenomen door den heer Mr. C. Prince, die dezer dagen door Z. M. benoemd is.

In het belang der regtsbedeeling is het te wenschen, dat wij een goeden voorzitter erlangen en vooral geen muggenzifter.

Uit den Verren Vreemde.

Egypte.

Chamberlain wilde niet doof blijven voor den aandrang, die van Egyptisch nationalistische zijde onverpoosd bleef uitgaan om beperking te verkrijgen van de Britsche inmenging. Medio 1927 liet hij Sarwat pasja, minister-president van Kaïro naar Londen overkomen, om te beraadslagen over een nieuwe regeling van de wijze waarop het protectoraat over Egypte zal worden uitgeoefend. In de laatste dagen van Februari l.l. vernam men dat overeenstemming tusschen de ministers verkregen was. Doch nog vóórdat de tekst van het ontwerp, den 7en Maart door de Britsche regeering officieel ter algemeene kennis was gebracht, was 't in den Egyptischen ministerraad voor onaanneembaar verklaard en was hiervan reeds mededeeling aan Londen gedaan.

Sarwat had zich genoopt gezien zelf ook t. tegen te stemmen en was in verband hiermede afgetreden, z.g.n. om gezondheidsredenen.

De verwerping was vooral gegrond op art. 7. Dit bestendigt de aanwezigheid van het Britsche garnizoen, na 10 jaren zal opnieuw overleg worden gehouden — nog niet over het heengaan van de Britsche troepen, doch over de aanwijzing der garnizoenen, die dan bij het Suezkanaal zouden kunnen worden geconcentreerd. Wel wordt in het artikel verklaard, dat dit geen maatregel van „bezetting" van Egypte is; hij wil de internationale verbindingen, en in 't bijzonder die door het Suezkanaal, slechts veilig stellen. Maar de Egyptenaren voelen het wel degelijk als een bezetting en als een bestendiging daarvan.

Het ontwerp raakt ook andere gevoelige plekken aan. Maar toen de tegenwoordige leider van de Wafd, d.i. de organisatie der ijverige nationalisten, Nahas pasja, ter conferentie uitgenoodigd door den hoogen-commissaris van Engeland te Kaïro, lord George Lloyd, daar over het ontwerp sprak, stelde hij zich op het standpunt, dat hij 't nutteloos achtte over mogelijke voordeelen van de andere punten te praten, nu er geen middel gevonden is om tot een volledig terugtrekken van de Britsche troepen te komen.

Op dit standpunt stelt zich zijn partij ook, en met deze zienswijze is het ministerie afgetreden.

Erkend moet worden, dat 't in deze om een zeer moeilijk vraagstuk gaat. Egypte heeft voor de verbindingen te water en door de lucht zoodanige beteekenis, dat waarborgen voor vrijheid van bewegen en voor de veiligheid van het verkeer buiten twijfel moeten worden gesteld. En het Egypte van heden en van de naaste toekomst verzekert die waarborgen niet. Mocht Groot Brittanje er toe besluiten zijn protectoraat-invloed prijs te geven, dan zou òf een andere mogendheid haar invloed hiervoor in de plaats komen stellen, òf eenige mogendheden zouden de taak in twistgeding overnemen, zooiets als Tanger te aanschouwen geeft.

Koning Faoed en eenige invloedrijke personen in Egypte zien dit waarschijnlijk zoo ook wel in, maar bekennen doen zij 't niet, en de Wafd aanhangers vragen onvoorwaardelijke onafhankelijkheid, verdwijnen van elke vreemde macht, waarbij zij — die geen verantwoordelijkheid dragen — verzekeren, dat Egypte best in staat zal zijn met eigen middelen zijn plicht tegenover het buitenland na te komen.

Nadat uit Kaïro het onaannemelijk aan Londen geseind was, is de Britsche regeering overgegaan tot een maatregel, die olie in de vlammen geworpen heeft.

Bij de Britsche overheid bestonden bezwaren tegen onlangs door het Egyptische parlement aangenomen wijzigingen in de wet op vereenigingen en vergaderingen, maar hiertegen was geen vertoog ingediend, omdat het ontwerp-verdrag bepalingen inhield die de aansprakelijkheid van Egypte scherper stelden. De verwerping van het ontwerp deed George Lloyd, volgens opdracht van Chamberlain, een nota tot de aftredende regeering richten, die een *veto* beteekent op die wetswijzigingen. Dit hebben de woelige elementen als een uiting van wrok en wraak voorgesteld.

Ordeverstoringen gaven in verschillende plaatsen lucht aan de ontstemming. Vele slachtoffers zijn gevallen. De Egyptische en Britsche overheid werkten samen om de kalmte te doen terugkeeren. Over het voorgevallene wordt gesproken als van studenten- en scholierenrelletjes; toch zijn er ook nog wel andere deelnemers geweest.

Liberalen en nationalisten zijn weer samengegaan tot het vormen van een kabinet, dat echter meer nationalistisch gekleurd en met Nahas pasja tot minister-president, zeker op hervatting zal aandringen van de kwestie, waarvoor zich tot nu toe geen bevredigende oplossing aanbiedt. Reeds heeft de nieuwe premier aangekondigd zich voor de onderhandelingen te stellen op het standpunt van volledige onafhankelijkheid.

Intusschen blijft de Britsche politiek er blijk

baar gemoedelijk onder. Momenteel toch zijn prinses Mary en haar gemaal, burggraaf Lascelles, de gasten van lord Lloyd, wisselen zij bezoeken met koning Faoed en reizen zij een maand lang door Egypte en Soedan.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling 's-Gravenhage.

VERSLAG OVER HET JAAR 1927.

In de jaarlijksche Algemeene Vergadering van 29 Januari 1927 werd de verkiezing van den heer F. van Peski, die in 1926 reeds onder nadere goedkeuring als Voorzitter gekozen was, bekrachtigd. Voorts werden voor het jaar 1927 van het Bestuur, Mevrouw G. T. J. van Aalst-Koopman en de Heer O. de Bordes, die periodiek gehouden waren af te treden, bij acclamatie herkozen, zoodat gedurende het verslagjaar in het Bestuur geen wijziging kwam. Het is samengesteld als volgt: F. van Peski, Voorzitter; L. A. Bakhuis, Onder-Voorzitter; J. C. Baudoin, Secretaris-Penningmeester; Dr. H. D. Benjamins, O. de Bordes, Jhr. Mr. J. M. M. van Asch van Wijck, Mevrouw G. T. J. van Aalst-Koopman, Mevrouw E. van Assen-Sol.

Leden. Op 31 December bedroeg het ledental		873
Voor 1927 zijn afgevallen aan leden:		
wegens bedanken	59	
„ overlijden	13	
„ vertrek naar elders	60	
		132
Zoodat het ledental op 1 Januari 1927 bedroeg		741
In 1927 zijn bijgekomen:		
aan nieuwe leden	161	
„ leden van elders overgekomen	51	
		212
dus bedraagt het ledental op 31 December 1927		953

zijnde een vermeerdering van 80 leden.

Statuten. Wegens het verstrijken van den aangeganen termijn van 25 jaar, gerekend van 3 Mei 1903, werd verlenging voor een overeenkomstigen termijn aangevraagd en verkregen, zoodat de Afdeeling opnieuw aangegaan is voor den tijd van 25 jaar, alzoo eindigende 2 Mei 1953, ingevolge Koninklijk Besluit d.d. 1 September 1927, No. 22.

Buitengewone Algemeene Vergaderingen hadden niet plaats.

Bureau Secretaris. Dit is verplaatst van Heulstraat 17 naar Jacob Hopstraat 12, waardoor een jaarlijksche uitgave van ƒ 200.— bespaard wordt.

Verificatie-Commissie. De Commissie voor de financieele contrôle werd samengesteld uit de Heeren G. Nypels, K. Peereboom en G. W. Erfmann.

Lezingen. De voorstellingen van het winterprogramma, door de Afdeeling georganiseerd, verheugen zich in eene steeds grootere belangstelling der leden.

1. Op 28 Januari 1927 werd in samenwerking met de Vereeniging van Ambt. b. h. B.B. in Ned.-Indië, in het Trianon-Theater een vertooning gegeven van de film der Bataafsche Petroleum-Mij. De belangstelling was zoo groot, dat geen plaatsje onbezet bleef; deze prachtige film gaf dan ook een interessant beeld van de oliewinning in Indië.

2. Op 10 Maart 1927 gaf de Heer W. H. F. Engelen voor de Afdeeling der Vereeniging in de groote zaal van „De Twee Steden" een voordracht met lichtbeelden over Dactyloscopie. Hoewel het niet meevalt een wetenschappelijk onderwerp populair te behandelen, kweet spreker zich zeer verdienstelijk van zijn taak en oogstte hij veel succes met zijne voordracht.

3. Op 5 April 1927 werd voor een stampvolle zaal in „De Twee Steden" de bekende Floresfilm gedraaid. Velen moesten zich met een staanplaats tevreden stellen. Pater Buys wees er dan ook terecht op, dat uit de groote opkomst duidelijk de belangstelling voor Indië bleek.

4. In het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen werden door de Afdeeling 's-Gravenhage der Vereeniging Oost en West, in samenwerking met Het Koloniaal Instituut en het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen op 19 October 1927 voor een zeer groot aantal leden en genoodigden de door den heer Willy Mullens opgenomen films van de Suiker en Afscheepbedrijven en het Theebedrijf vertoond. De Suikerfilm was prachtig en in de kleinste bizonderheden weergegeven, zoodat zij ook den leek van het begin tot het einde boeide en een mooi stuk propaganda is voor het werk in Ned.-Indië.

5. In afwijking van de gewoonte, om haar programma met voordrachten en filmvoorstellingen te vullen, werd op 16 November 1927 door de Afdeeling in Seinpost de première van een Indisch tooneelspel, genaamd „Njai Sonna", van Fabricius, door de Vereeniging Eurasia opgevoerd. Leden en genoodigden, onder wie ook de Burgemeester van 's-Gravenhage met Mevrouw Patijn, vulden de zaal tot in alle hoeken. Het stuk had veel succes en het publiek was opgetogen over de goede vertolking der rollen.

6. Op 16 December had zoowel des middags als des avonds in het Trianon-Theater een vertooning plaats van de door Willy Mullens opgenomen Rubber- en Oliepalmfilm, welwillend door de Internationale Ver. v. d. Rubber- en andere Cultures in Ned.-Indië aan de Ver. Oost en West, Afd. 's-Gravenhage, afgestaan. De matinee werd door Z. K. H. Prins Hendrik en zijn adjudant bijgewoond, terwijl bij beide voorstellingen vele personen tegenwoordig waren, die zich voor die cultures bizonder interesseerden. De velen, die deze voorstelling bijwoonden, zullen, wanneer zij nog niet op de hoogte waren, een beteren kijk gekregen hebben op de groote beteekenis van het Indisch bedrijfsleven.

Met genoegen valt te constateeren, dat het streven en werken onzer Vereeniging door de leden wordt gewaardeerd. Eenige oude leden gaven daarvan blijk door het bericht, dat zij hunne contributie verhoogden, terwijl een dezer daarbij het volgende schreef: „Uit „waardeering voor de wijze, waarop de Vereeniging „Oost en West" steeds haar schoone doel nastreeft, ver- „hoog ik gaarne mijn oude contributie ad ƒ 2.— per „jaar tot het tegenwoordige minimum van ƒ 5.—."

Het Bestuur doet een beroep op de overige oude leden, die indertijd op een betaling zijn ingeschreven, welke thans te gering is, om dit goede voorbeeld zoo mogelijk te volgen.

Een verblijdend feit is het voorts, dat in het afgeloopen jaar, zoowel financieel als wat het ledental betreft, vooruitgang valt te bespeuren. Toch valt niet te ontkennen, dat het ledental, voor een stad als den Haag, te klein is. Te hopen is het, dat velen zullen medewerken tot een frisch opgewekt vereenigingsleven en tot uitbreiding van het ledental, van welker wenschelijkheid reeds verschillende leden zijn doordrongen, daar het gebleken is, dat deze anderen tot het lidmaatschap aanspoorden. Ook meldden zich reeds verscheidene personen uit eigen beweging aan.

Aan ieder, die naar vermogen heeft bijgedragen tot het welslagen van alles wat in het jaar 1927 tot stand gekomen is, wordt dan ook hiermede dank gebracht.

's-Gravenhage, 1 Januari 1928.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Nijmegen.

Aan de Leden en Begunstigers der Vereeniging „Oost en West", Afdeeling Nijmegen.

Vrijdag 30 Maart 1928, 's avonds 8 uur, in den grooten *Foyer* van den *Schouwburg*, een *Voordracht* met *lichtbeelden* over: *„De verrichtingen van 't Ned.-Indische leger"*, door den Heer *J. C. A. Bannink*, Kolonel der Inf. N.I.L. b.d.

Zaterdag 21 April 1928, 's middags half drie, in het *Olympia-Theater*, Lange Burchtstr., de volgende films:
I. Mooi Bandoeng."
II. Het Havenbedrijf en Werkplaatsen van de Koninklijke Paketvaart Maatsch. te Tandjong Priok (Batavia).

Aan leden worden aan de controle van het Theater op vertoon van de Lidmaatschappskaart 1928 *twee* vrije toegangskaarten en aan Begunstigers *één* kaart uitgereikt.

Olympia Theater, Lange Burchtstraat, *Wetenschappelijke matinées:*

31 Maart 1928, Ufa-cultuurfilm *„Naar de besneeuwde top van Afrika"*.

7 April 1928, Ufa-Expeditiefilm *„Menschen, Dieren en Zeden in Abessynië"*.

5 Mei 1928, Ufa-cultuurfilm *„Het mysterie der Schepping"*.

Aanvang half drie 's middags.

Tot bovenstaande Matinées hebben *Leden* en *Begunstigers* der Ver. „Oost en West" met hun gezin, op vertoon van de Lidmaatschapskaart 1928, toegang tegen ƒ 0.50 per persoon tot het Balcon en den Eersten Rang, terwijl het bespreken van plaatsen kosteloos is.

I. T. A.

Bezoekt de *Indische Tentoonstelling* van *„Oost en West"* op *Zijpendaal* te *Arnhem 11 Juni tot 28 Juli 1928.*

Leden en Begunstigers der Ver. „Oost en West", afd. Nijmegen, hebben op vertoon van de Lidmaatschapskaart 1928, 50 pCt. reductie op den toegangsprijs, Zeetuin inbegrepen.

HET BESTUUR AFD. NIJMEGEN.

Afdeeling Utrecht en Omstreken.

Vrijdag 9 Maart des avonds 8 uur, in de collegezaal van het Botanisch Laboratorium, hield de heer R. IJzerman voor het Aardrijkskundig Genootschap een lezing over *„De expeditie van 1926 naar het Wilhelminagebergte in Suriname."*

De leden van de afd. Utrecht en Omstreken van de Vereeniging „Oost en West" hadden vrijen toegang tot deze lezing, waarvoor we het Aardrijkskundig Genootschap zeer erkentelijk zijn.

Met groote belangstelling volgden de aanwezigen den lezer op de expeditie onder leiding van professor G. Stahel langs de Surinamerivier tot Goddo, door het dichte oerbosch naar de Lucierivier, die men afvoer tot het punt waar zij 't dichtst de bergen nadert. Een collectie lantaarnplaten verduidelijkte het gesprokene en gaf een duidelijk beeld van het nog zoo onbekende gebied.

Zaterdag 10 Maart, des nam. 3.15 uur in het gebouw der Volksuniversiteit, had de algemeene jaarvergadering der afdeeling plaats.

Tijdens de vergadering gaf zich bij het bestuur als lid der afdeeling op: J. J. Mackenzie, majoor bij de Mil. Adm., Willem Barentzstraat 58, Utrecht, contributie ƒ 5.—.

Daartoe uitgenoodigd door het bestuur, verklaarde de heer Mackenzie zich bereid in het bestuur zitting te nemen.

De Secretaresse,
L. P. VAN DER WIJK—VAN DE MAAR.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 7 April* e.k., des nam. ten 2 ure, in het gebouw Heulstraat 17.

Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen (zie K. W. 17 Nov. '27, No. 46).
3. Jaarverslag; Rekening en Verantwoording '27 met rapport der Verificatie-Commissie en Begrooting '28 (zie K. W. 1 Maart '28, No. 9).
4. Mededeelingen van het Dagel. Bestuur.
5. Rondvraag en sluiting.

De Algem. Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Aan de leden van de afdeeling 's-Gravenhage.

Beleefd, doch dringend verzoek, om tot vermijding van onkosten en verwarring de verschuldigde contributie *niet* aan het Hoofdbestuur over te maken, doch aan den Secretaris-Penningmeester der Afd. 's-Gravenhage, Giro-Nr. *135120.*

POLITICAL INDIA AFTER THE WAR.

Voor het Genootschap Nederland—Engeland zal op *Dinsdag 27 Maart* te 's-Gravenhage optreden Sir Fredrick Whyte, oud-Schotsch Parlementslid en bekend spreker en schrijver over Oostersche vraagstukken, met het onderwerp: *Political India after the War.*

Genoemd Genootschap heeft de welwillendheid gehad de leden der Vereeniging Oost en West in de gelegenheid te stellen deze lezing tegen gereduceerde entréeprijs bij te wonen.

Hun zal nog een afzonderlijke kaart worden toegezonden.

JAVA'S PLANTENWERELD.

De bekende Zwitsersche oud-hoogleeraar, de heer Dr. C. Schröter, Alt Prof. d. botanik a. d. Erdgen. Techn. Hochschule te Zurich, zal gedurende zijn verblijf hier te lande van *25 Maart—14 April* voor de afdeelingen onzer Vereeniging *lezingen* met lichtbeelden houden. Onderwerp: *Java's plantenwereld.*

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

Mej. C. H. Karreman, Verpleegster 1e kl. bij den dienst der Volksgezondheid (ten behoeve der leprabestrijding op Bali), is abusievelijk 8 Maart j.l. gemeld als te worden uitgezonden voor verpleegster 1e kl. bij de Mil. Hospitalen; adres: Ziekenhuis Coolsingel te Rotterdam.
Mej. A. M. H. E. Schröder, Onderwijzeres 2e kl. bij het O.L.O.; Nieuwstraat B. 401, Gemert.
Mej. J. Versteeg, Idem als voren; Annastraat 25, Oosterbeek.
J. M. Maat, Onderwijzer 2e kl. bij het O.L.O.; Herwijnen.
Ir. W. L. J. Huijer, Ingenieur 3e kl. bij den P.T.T.-dienst; Oude Kerkstraat 88, Antwerpen.
Mej. E. J. Admiraal, Onderwijzeres 2e kl. b. h. O.L.O., Schenkstraat 160, 's-Gravenhage.
Mej. H. P. M. Hoenselaar, idem als voren, Klinkerstraat B. 79, 's-Heerenberg.
Ds. J. de Pree, Predikant b. d. Prot. Gemeente, Dijkstraat 46a, Helder.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

Ir. H. M. Verweij, Ingenieur 2e kl. bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W.; Weimarstraat 201, 's-Gravenhage.
A. Breekland, Controleur 1e kl. bij het B.B.; Bodegraven.
F. M. van Dinter, Onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O.; Boreelstraat 3, 's-Gravenhage.
M. Roos, Politie-opziener bij de Veldpolitie te Blora; Marialaan 1, Voorburg.
W. P. E. Thiel, Hoofdcommies bij de Alg. Rekenkamer; Obrechtstraat 487, 's-Gravenhage.
F. J. Kudding, Griffier der 2e kl. van de Landraden te Salatiga en Poerwodadi; Beeklaan 340, 's-Gravenhage.
A. de Graaf, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O.; Houtrustweg 54, 's-Gravenhage.
P. Chr. Arnold, Ambtenaar 4e kl. bij de In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Touwslagerstraat 24b, Rotterdam.
L. Coomans de Ruiter, Controleur 1e kl. b. h. Binnenlandsch Bestuur, Westersingel 51a, Groningen.
Dr. A. J. M. H. Schillings, Stationsstraat 7, Maastricht.
J. H. Gosewehr, Vakonderwijzer a. d. ambachtsschool voor inlanders, Nieuwe Binnenweg 201b, Rotterdam.
H. van Maurik, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Begoniastraat 82, Hilversum.
H. Jans, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Korte Delft G 15, Middelburg.
Jhr. Dr. P. J. Teding van Berkhout, Natuurwetenschappelijk (technisch) ambtenaar 1e kl. b. d. dienst der Volksgezondheid, Avenue Mari Monnier 3, Genève.
Mej. M. C. Z. Meijboom, Directr[illegible] b. d. Hospitaaldienst, Ceintuurbaan 177, Amsterdam.
J. A. Rademakers, Techn. ambtenaar 2e kl. b. d. P.T.T., Huismanstraat 51, Schiedam.
M. Chr. de Graaff, Vakonderwijzer b. d. Cultuurschool te Malang, Weesperzijde 97, Amsterdam.
Mej. P. H. Hillebrandt, Verpleegster 1e kl. b. h. Krankzinnigenwezen in Ned.-Indië, Leidschekade 77, Amsterdam.

MET PENSIOEN.

Ir. M. H. Caron, wnd. Hoofd der Mijninspectie b. d. dienst v. d. Mijnbouw, Thomsonlaan 22, 's-Gravenhage.
Mevr. J. W. van Maurik, geb. Slangen, Onderwijzeres 3e kl. b. h. O.E.L.O., Begoniastraat 82, Hilversum.
Ir. L. Mok, Ingenieur der 2e kl. b. d. S.S. en Tramwegen, Hazelaarstraat 113, 's-Gravenhage.

COMMISSARIAAT VOOR INDISCHE ZAKEN.

Uitzending voor 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

a. onderwijzer en onderwijzeres bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;

b. onderwijzer en onderwijzeres bij het m.u.l.o. (vereischte bevoegdheden hoofdakte en akte wiskunde l.o. of de middelbare akte K[1], of hoofdakte en twee der bijakten Engelsch, Duitsch en Fransch l.o., of hoofdakte en middelbare akte A Engelsch of Duitsch of Fransch);

c. vakonderwijzeres in het bezit van de nijverheidsakte N XVII en N XVIII, dan wel alleen N XVIII;

d. vakonderwijzeres in het bezit van de Nijverheidsakte N*q*;

e. vakonderwijzeres in het bezit van de Nijverheidsakte N*s*;

f. leeraar bij het openbaar middelbaar onderwijs:
1. Nederlandsche taal;
2. Duitsche taal (volledig bevoegd of in het bezit van de akte Duitsch A met eene andere middelbare akte, uitgezonderd schoonschrijven);
3. Fransche taal (akte B);
4. plant- en dierkunde;

g. leeraar voor de werktuigkundige vakken bij het technisch onderwijs, in het bezit van de akte M*g*;

h. mijningenieur met practische ervaring, bij voorkeur tropenervaring, voor plaatsing als leeraar bij h[et] technisch onderwijs;

i. Gouvernementsarts bij den dienst der volksge[zondheid] zondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);

j. verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnige[n]wezen;

k. landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst;

l. ambtenaar bij de binnenvisscherij (vakkundige o[pleiding] leiding bij de Nederlandsche Heide-Maatschappij ve[r]eischt);

m. predikant bij de Protestantsche kerken;

n. adspirant politiecommissaris bij de algemee[ne] politie;

o. adspirant-politieopziener bij de algemeene politi[e];

p. 3de-officier bij de Gouvernementsmarine;

q. opzichter-werkplaats (smid, draaier en constru[c]teur) bij den dienst der Staatsspoor- en tramwegen;

r. accountant en adjunct-accountant bij den bel[as]ting-accountantsdienst en accountant en adjunct-a[c]countant bij den Gouvernements-accountantsdienst;

s. petrograaf (mijningenieur), veldgeoloog, mijningenieur en geoloog bij den Dienst van den Mijnbouw;

t. militair-apotheker 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekking[en] in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich [voor] het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Co[m]missariaat voor Indische Zaken bij het Departeme[nt] van Koloniën, afdeeling B, eerste bureau (voor de b[e]trekkingen, genoemd onder *a* t/m *s*), en tot afdeeling [...] (voor de betrekking onder *t*).

Mutatiestaat van 14 tot 21 Maart 1928.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
C. D. M. Houtman, Deliplanter, Leiden, Bilderdijkstr. 15. *f* 5.—	den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt te Den Haa[g]
H. R. Mac Gillavry, Luitenant-Generaal tit. b.d. N.-I. L., Heemstede, Zandvoortsche Laan 8. *f* 6.—.	Eigen aanmelding.
H. J. E. Dekker, oud-Kapitein N.-I. L., Heemstede, Landzichtlaan 6. *f* 5.—.	Eigen aanmelding.
C. H. André de la Porte, Aerdenhout, Zandvoortsche Laan 86. *f* 5.—	Secretaris Afd. Haarlem.
L. J. Saron, oud-Kapitein N.-I. L., Amsterdam, Saxen Weimarlaan 12, p.a. L. Hoogenboom. *f* 10.—.	Eigen aanmelding.
J. N. Preijer, Kapitein tit. b.d. N.-I. L., Amsterdam, Vondelstraat 106. *f* 5.—.	Eigen aanmelding.
Jhr. H. A. A. Meijer, oud-Kapitein N.-I. L., Amsterdam, 1ste Const. Huygensstraat 72. *f* 5.—.	Eigen aanmelding.
L. Th. J. Koremans, Directeur der Pitmanschool te Utrecht, Burgemeister Reigerstraat 70. *f* 5.—.	Eigen aanmelding.
J. Kroeze, de Bilt, Waterweg 147. *f* 5.—.	Eigen aanmelding.
E. Tillema, Rotterdam, Snellinkstraat 66b. *f* 5.—.	Voorzitter Afd. Rotterdam.
M. Vollmüller, Rotterdam, Vierambachtstr. 122. *f* 5.—	den heer S. A. Duitgenius te Rotterdam.
Mr. C. W. van Rhijn, Advocaat en Procureur, Hengelo, Brinkstraat 1. *f* 5.—	Secretaris Afd. Twente.
Mevrouw C. Jentink—Courier di Dubiquart, Nijmegen, Fransche straat 77. *f* 5.—	Mevrouw M. M. J. Mennega—Ebbeler te Nijmegen.
R. J. van der Tuuk, Hees bij Nijmegen, Dorpstraat 126. *f* 5.—.	den heer W. Wethmar te Nijmegen.
J. J. J. M. Oosterman, oud-Luitenant-Kolonel N.-I. L., Nijmegen, Javastraat 124. *f* 5.—	Eigen aanmelding.
R. A. A. Wiranata Koesoema, Regent van Bandoeng, Den Haag, 2de Sweelinckstraat 145. *f* 5.—	Administrateur van „Oost en West".

Eigen aanmelding.

F. A. van Bloemen Waanders, oud-Luit.-Kolonel der Genie N.-I. L., Den Haag, Duncklerstraat 15. *f* 5.—.
M. C. Boon van Ochssée, oud-Kolonel der Intendance N.-I. L., Den Haag, Suezkade 176. *f* 5.—.
A. H. Giel, Directeur v. d. Commissiebank Holland—Indië, Wassenaar, Narcislaan 24. *f* 5.—.
M. J. A. van Gigch, oud-Luit.-Kolonel Art. N.-I. L., Den Haag, Statenlaan 55. *f* 5.—.
J. van Goor, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Frankenslag 327. *f* 5.—.
K. M. Haagmans, oud-Dirigeerend Off. v. Gez. 1ste kl., Voorburg, Heldenburgdwarsstraat 17. *f* 5.—.
M. A. J. de Haan, oud-Luit.-Kolonel tit. der Genie N.-I. L., Den Haag, Emmastraat 36. *f* 5.—.
D. Hasselaer, oud-Majoor der Intendance N.-I. L., Den Haag, van Swietenstraat 85. *f* 7.50.
T. Ketjen, oud-Kapitein N.-I. L., Den Haag, Cornelis Speelmanstraat 33. *f* 5.—.
Mejuffrouw E. Th. Klasing, gep. onderwijzeres 1ste kl. O.-I., Den Haag, Prinses Mariestraat 7d. *f* 7.50.
A. C. L. de Klerck, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Meezenlaan 14. *f* 5.—.
Dr. A. C. de Kock, Arts, oud-Officier v. Gezondheid N.-I. L., Den Haag, Groot-Hertoginnelaan 192. *f* 5.—.
L. M. van Kooten, oud-Kapitein N.-I. L., Den Haag, van Merlenstraat 83. *f* 5.—.
J. J. Mulder, oud-kapitein N.-I. L., Den Haag, Trom[p]straat 344. *f* 5.—.
E. A. Ockerse, Arts, oud-Officier v. Gezondheid N.-I. [L.,] Den Haag, Postbox 371. *f* 5.—.
A. Remmert, oud-Administrateur Suikerfabriek, D[en] Haag, Sweelinckstraat 59. *f* 5—.
C. A. Remmert, Kolonel tit. b.d. N.-I. L., Den Ha[ag,] Sweelinckstraat 59. *f* 5.—.
A. Ruysch van Dugteren, Luit.-Kolonel tit. b.d. N.-I. [L.,] Den Haag, Sweelinckplein 73. *f* 5.—.
C. Smith, oud-Kolonel N.-I. L., Den Haag, 2de Schu[yt]straat 263. *f* 5.—.
P. J. S. Soer, oud-Dirigeerend Apotheker 1ste klasse N.-[I.] L., Voorburg, Oosteinde 29. *f* 5.—.
F. J. Kroesen, oud-Luit.-Generaal N.-I. L., Bussum, C[o]meniuslaan 35. *f* 5.—.
J. H. I. le Cocq d'Armandville, oud-Generaal-Majo[or] N.-I. L., Maastricht, van Heylerhoflaan 17. *f* 5.—.
J. J. Koumans, Arts, oud-Officier v. Gezondheid N.-I. [L.,] Maassluis, Noordvliet F 16. *f* 5.—.
J. W. H. Buskens, gep. 2de Luit. tit. N.-I. L., Maesei[k] (België), Venlostraat 93. *f* 5.—.
A. van Son, gep. 2de Luit. Art. tit. N.-I. L., Huize „Pre[...]ger" te Overloon (N.-Br.). *f* 5.—.

Adresveranderingen:

L. Coomans de Ruiter, Controleur B.B., van: Batoeradja Palembang) naar: Groningen, Westersingel 51a. *f* 5.—.
D. Koumans, gep. O.-L. Ambtenaar, Leiden, van: Hooge Rijndijk 22 naar: Roodenburgerstraat 13.
P. Reinking, Controleur 1ste kl. B.B., van: Leiden, Zoeterwoudsche Singel 52 naar: Weltevreden p.a. Dep. B.B.
W. F. C. Rödlich, oud-Kolonel N.-I. L., Heemstede, van: Ipenrodestraat 7 naar: Valkenburgerplein 16.
W. J. Rahder, Oud-Resident, van: Villa Montana Arosa naar: Lorettostrasse 60. Freiburg i. Br. (Baden).
R. H. V. de Lannoy, gep. O.-I. Ambtenaar, Den Ha[ag,] Hofwijkplein, van 42 naar: 38.
G. J. Baden, Kapitein Inf., van: Den Haag, 2de Schu[yt]straat 241 naar: Bandoeng, D. v. O.
H. Broekhuis, Kapitein Inf., geplaatst bij het 14e Bat. [...] te Buitenzorg.
E. Wijbenga, Directeur bij het Gevangeniswezen, th[ans] te Meester-Cornelis, Heveaweg 18